

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XVI. NÚMERO 359

15 DE MARÇ DE 1997

PREU: 200 PTS

L'EXEMPLE DE LA MATA DE JONC

Crònica - 292

"E se nengun me demana: "En Muntaner, quin és l'exempli de la mata de jonc?", jo li respon que la mata del jonc ha aquella força que, si tota la mata lligats ab corda ben forts, e tota la volets arrencar ensem, dic-vos que deu hòmens, per bé que tiren, no l'arrencaran, ne encara con gaire més s'hi prengessen; e si en llevats la corda, de jonc en jonc la trencarà tota un fadrí de vuit anys, que sols un jonc no hi romandrà. E així seria d'aquests tres reis, que si entre ells havia devision neguna ne discòrdia, ço que Deus no vulla, fets conte que han de tals veïns que pensarien de consumir la un ab l'altre. Per que és mester que d'aquest pas se guarden; que mentre tots tres sien d'una valença, no temen tot l'altre poder del món, ans així com davant vos he dit, seran tots temps sobirans a llurs enemics.

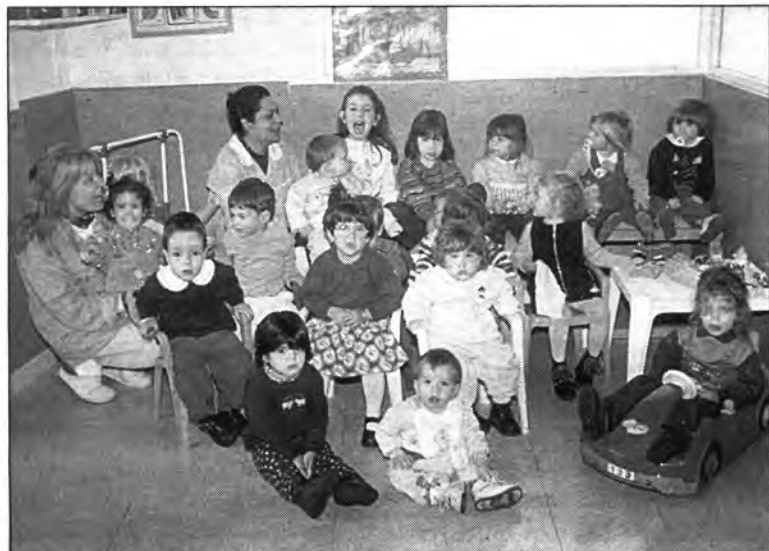
RAMON MUNTANER

Comença a escriure la Crònica, segons ell mateix diu: En l'alqueria mia per nom Xivella, que és en l'Horta de València, l'any de l'encarnació de nostre senyor Déu Jesucrist mil tres-cents vint-e-cinc.

Cal aconseguir per el nostre poble la unitat de mata de jonc. Cal que "tots tres sien d'una valença".

Es una de les seccions de l'Escuela Niu d'Infants de son Real amb la seva mestra.

Són els alumnes i les mestres de la Guarderia Xapulín al Pont d'Inca.

Quaranta milions de persones moren de fam cada any

Així se mor de fam

Al començament, la fam se fa sentir constantment, ja sia quan se fa feina, se descansa o se dorm. Inclús quan se somnia se fa present... El ventre pareix que crida, llavors s'infla. Els cabells se tornen grisos, la pell se clivella. La persona sent com si li estiguessin devorant els òrgans... Llavors arriba el moment en que se perd la fam: el dolor ja no és agut, se fa sord. Un dia, l'afemegat ja no s'aixeca. Tot el seu pensament s'eclipsa en un guspireix d'espurnes doloroses. Pausas definides i separades en el ritme respiratori. El cap s'inclina cap enrera, les barres queden penjades: Els ulls s'apaguen; el malson se converteix en esglai. I aquest afemegat mor, sense renou, arrufat; ni tan sols pot protestar o rebel·lar-se...

"Un holocaust sense antecedents, l'horror del qual abarca en un any, tot l'espant de les matances que les nostres generacions han conegut en la primera meitat del nostre segle, està actualment en procés de realització i desborda cada dia més, a cada instant que passa, el perímetre de la barbàrie i de la mort, no solament en el món, sinó també en les nostres consciències" (Manifest dels premis Nobel contra la fam i el subdesenvolupament). Ω

Equip de petanca del Club son Gotleu. Juguen a Super Preferent i possiblement jugaran la lligueta d'ascens a la categoria estatal.

Equip de Primera del Club de petanca son Gotleu. Va al mig de la taula classificatòria. Aquest club té sis equips i 75 jugadors.

Club de Futbol Rafal Nou, de recent creació.

Especial dedicat a
LES BARRIADES DE
CA'N CAPES -
SON GOTLEU -
ES RAFAL -
ES VIVER -
ES PONT D'INCA

Si vos ha agradat,
telefonau al 26 50 05

i el vos enviarem cada quinze dies.

SUMARI

2 Foc i Fum	10 Resposta de Carod-Rovira al PP de Catalunya	18 Petits Anuncis
3 La resistència pacífica de Kòsovo	11 Dia de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears	19 Llibres que cal llegir
4 Informe Lingüístic de l'article de Josep Palou (i iv)	12 Nacions que s'han independitzat aquest segle	20 La cuina de na Tonina
6 L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970)	14 Illa Tortuga	20 Gloses
8 L'esperit republicà	15 Internet "Fala" i discuteix en gallec	22 Per una reforma catalana
9 Comitè de defensa per la llibertat d'expressió	16 L'ombra d'en Pétain és allargada	23 Les mentides de la Reina Sofia
10 La màfia a Mallorca	17 Cirurgia plàstica de Mallorca, deixeble del Dr. Pitanguy	24 Una correcta alimentació prevé el càncer
		24 Es Gall

L'ESTEL de Mallorca

INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* La militància del PP de Mallorca ha començat a retornar els rebuts mensuals. La militància no paga. Aquesta gent que no se mou pels ideals, quan ensuma que no hi haurà ganància després de les eleccions de '99, se despunta del partit. És que Espanya pot ser un ideal per un mallorquí de l'any 2000? L'ideal dels qui militen a partits nacionalistes espanyols són els guanys que poden treure d'aquesta militància, i ara, aquests militants veuen que a partir de l'any 1999, a Mallorca el PP no els podrà continuar tenent en nómina, ni els podrà donar cap càrrec ni res. Els militants del PP no paguen, i com que no tenen altre ideal que els doblers, miren quin partit governarà d'aquí a dos anys en vistes a demanar-hi l'ingrés, i d'aquesta manera poder continuar a la gaveta durant el mil·lenni que vé.

* L'u de gener de 1944, el mestre d'escola Jacint Nicolau i Pons se va fer càrrec de la direcció de l'Escola Graduada de sant Joan; jo vaig ser alumne seu un parell d'anys. Era un bon mestre, deien que havia estat sargent a l'exèrcit i que per això l'havien fet mestre. Cada dijous horabaixa ens feia fer instrucció com si fossim soldats i ens feia saludar a l'estil feixista, alçat el braç ben amunt. En realitat ja havia estat mestre a sant Joan abans de l'any 1936 -segons hem llegit al llibre **Cacics i repressors** de la col·lecció "la Guerra Civil a Mallorca", en que va haver d'integrar-se a les milícies ciutadanes. Lo gros del cas, és que jo, -i els altres nins d'aleshores- ens pensàvem que el mestre Jacinto era foraster perquè mai va dir una paraula en mallorquí, mentre que es mestre Gana i es mestre Fuster, sí que en deien qualcuna quan ningú els veia. Idò, sí, quan erem petits ens pensàvem que el mestre Jacint Nicolau i Pons era foraster, perquè vegeu la repressió i el genocidi a que l'Estat espanyol havia condemnat als habitants de la nostra terra. Això explica l'odi que molts de la

meva generació professam a Espanya i a tot allò que ella representa.

*Tanmateix, encara no hem arribat a declarar la guerra als espanyols, com han fet els bascos des de fa una bona partida d'anys. Molta de gent de Mallorca no enten que és el que passa al País Basc. Però allà hi ha guerra. En dos mesos han caigut mitja dotzena d'espanyols i alguns bascos. I n'Aznar diu que no vol negociar, però algun dia, tan si vol com si no vol, haurà de negociar, i haurà de negociar la independència d'Euskadi. Haurà d'ordenar la retirada de l'exèrcit i de la policia, i haurà de deixar en pau al poble basc.

* L'escriptor Miquel López Crespí, col·laborador de l'ESTEL, acaba de guanyar dos nous premis literaris. En Miquel ha obtingut la undècima edició del premi de poesia que se convoca a Alacant amb **Anyada de sang** i la decimoquinta del Concurs de Poesia Catalana de Tarragona amb **Hivern**. Ens ambdós casos es tracta de dos amples recopilacions poètiques d'una quarantena de composicions cada una. Per altra part en López Crespí ha publicat recentment diversos llibres de poesia, assaig i teatre com el **Planisferi de mars i distàncies**, que fou editat fa pocs mesos.

* Ja fa 16 anys del 23-F. Agents del CESID coordinaren l'arribada al Congrés dels autobusos plens de guàrdies civils que hi anaren amb en Tejero a donar el cop d'Estat. I aquests espies espanyols ho sabien tot i no digueren res. L'espionatge espanyol continua control·lat pels golpistes avui febrer i març de 1997.

*No se dona el mateix tracte a tots els ciutadans a l'hora d'aplicar les lleis. Això es el que pensa el 84% dels espanyols segons una enquesta de la CIS, realitzada mitjançant 2.489 entrevistes entre el 17 i el 22 del mes de desembre passat a 149 municipis i 47 províncies. Els tribunals funcionen malament per a un 39,3

i molt malament per a un 12,3%. De fet l'Administració de justícia és la institució menys valorada (3'7 punts sobre 10), i li han donat un suspens a l'igual que al Govern (4'7) i el Tribunal Cosntitucional (4'9). Els jutges són la figura judicial més qüestionada. Un 55'6% dels consultats en desconfia, i el 43'4% entén que no tenen independència. Per contra la Monarquia se troba al cap (6'67) i és seguida pel defensor del poble (5'62), l'Ajuntament (5'39) el Parlament (5'34), el Govern autonòmic (5'15) i el Parlament autonòmic (5'05). Ja ho veis, els jutges són els més mal vistos pels espanyols de finals del mil·lenni.

* Una vintena de municipis valencians s'han adherit a la sol·licitud de l'Ajuntament d'Elx que els retornin la **La Dama d'Elx**, trobada ara fa cent anys i robada pels espanyols, que la tenen a Madrid. Els joves nacionalistes d'Elx, amb apartat de correus 1547-03205 d'Elx, han encetat una campanya de recollida de signatures demanant que els duguin la Dama i que se quedi a Elx.

* A nosaltres, els castellans ens robaren els **Bous de Costitx**, i els tenen segrestats a qualque magatzem de per allà. Tanmateix el pecat de robatori no es perdona fins que es torni lo robat.

* El ple del Parlament d'Extremadura ha aprovat, amb la abstenció d'Esquerra Unida, una moció presentada pel diputat del grup mixte Pedro Cañada, per la que insta a la Junta d'Extremadura a adoptar mesures que afavoresquin la celebració de festes taurines a la Comunitat autònoma. Ja ho veis, companys. Amb això s'entretenen els latifundistes extremenys, mentre la seva gent ha d'emigrar si vol sortir des poi.

* La Junta d'Andalusia va cobrar el 17 de gener passat vint mil milions de pessetes a compte del famós **deute històric** i, després de felicitar-se pels vint mil quilos rebuts, va demanar al govern de Madrid una reunió immediata per estudiar quants de milions els deuen encara i quan els ho pagaran. Ja ho veis, companys; amb els doblers dels catalans i bascos, els madrilenys paguen els seus deutes als andalusos. I llavors s'estranyen que hi hagi una ETA!

* El coordinador d'Esquerra

Unida, l'andalús Julio Anguita tengué un moment de lucidesa quan va dir l'altre dia que "Espanya és distinta a altres països en moltes coses". Va dir que ho és també en símbols com la bandera o l'himne nacional. " A altres països, la bandera i l'himne nacional i altres coses, uneixen, aquí divideixen". Amb un cert fatalisme, n'Anguita va advertir als seus companys: No li donem més voltes: ni la bandera tricolor uneix als espanyols ni la bicolor tampoc: Ni l'himne Nacional uneix als espanyols, ni tampoc..." Algú li va advertir que no hi ha himne espanyol escrit, a lo que n'Anguita va respondre: "Què?, bé, sí, ja, però vull dir sense lletra". Tampoc uneix "el tema de les festes", les anomenades festes nacionals. Això, va dir, "és un problema". Un problema atribuïble a una "convivència molt mal feta, a una història terrible". I molta de raó que té n'Anguita, i això no té remei. Els castellans ens han fet la guerra als catalans i als bascos des de fa sis segles, i continuen fent-nos-la. Contra nosaltres és una guerra freda. Contra els bascos la guerra és ben cruenta. Els portuguesos també estaven en guerra amb Castella. Des de que se feren independents d'Espanya, són amics. Si els castellans volen la nostra amistat, l'única via que hi ha és que ens donin la independència. Llavors serem amics i podrem ajuntar-nos altra vegada a dins de l'Europa Unida.

* Perquè la independència és la cosa més bella, més honesta, més volguda. Així ho ha entés en José María Alvarez del Manzano, batle de Madrid, que va inaugurar al parc de Santander de la capital de Castella un monument a José Rizal, heroi de la independència filipina, coincidint amb el centenari de la seva mort. Es tracta d'un rèplica donada pel Govern de Filipines, del que actualment existeix a Manila. El monument, de quinze metres d'altària i més de dues centes tones de pes, consta d'una escultura d'en Rizal i tres figures al·legòriques, totes fuses en bronze. Algun dia, el batle de Madrid haurà de dedicar monuments a n'En Macià, a n'En Moragues i als nostres pròxims herois.

* Si voleu samarretes i xàndals

amb l'estel i el mot INDEPENDÈNCIA, en tenim. Telefonau a L'ESTEL.

* L'Ajuntament de Lloseta convoca els Premis Literaris de narració curta i de poesia en llengua catalana. El termini de lliurament d'obres és el 22 de març de 1997. Ja ho sabeu, companys! Si voleu guanyar qualque premi, encara teniu temps.

* Me vaig trobar amb na Lila Thomàs, que viu al carrer principal des Pont d'Inca, al Parlament Balear, el dia de la commemoració de 14e. aniversari de l'Estatut d'Autonomia. La vaig felicitar per la companya anticorrupció que duu a terme el seu partit IU i, tot i recordar-li el meu anticomunisme, li vaig comprar un bon anticorrupció de dos mil pessetes. Cal reconèixer que aquesta gent d'IU han fet i fan una feina molt positiva per a Mallorca, desemmascarant als senyors mafiosos del PP, i cal ajudar-los. A més, aguanten el Pacte de Progrés, la qual cosa també és d'agrair. Els qui vulguin bons anticorrupció se poden posar en contacte amb IU als telèfons 724488-716000.

* La Audiència de Sant Sebastià va suspendre un judici contra dos homes -un d'ells sacerdot- acusats d'apologia del terrorisme, perquè els missers de la defensa es negaren a dur endavant la vista mitjançant la traducció simultànea de l'euskera al castellà. Els lletrats consideraren que es vulnerava el drets de les parts a comunicar-se de forma directa davant el tribunal. El jutge entenia que amb la traducció simultànea se respeten els drets del presents i no va voler ajornar el procés, però a la fi va quedar suspesa la vista a l'abandonar la sala els lletrats i els acusats. Nosaltres, que sempre tenim uns quans plets en marxa, ens haurem de plantejar aquest assumpte, perquè això de la traducció simultànea és molt enutjós. O ens jutgen en català o ens n'anam.

*Per cert, que tenim un plet amb els guàrdies civils que estaven al Quarter de Binissalem -pareix ésser que han estat translladats- i la jutgesa havia sobresseït el cas. Però el fiscal no ha estat conforme i el plet seguirà endavant a instàncies dels guàrdies. Ja ho veurem què serà en ésser cuit.

* Una patrulla de la policia local de València va sorprendre dissabte passat al vespre a tres joves quan intentaven calar foc amb fulles de diari a un indigent que dormia al carrer Colom. La policia hi va anar alertada per un ciutadà, ja que abans, aquests joves intentaven calar foc a

BOICOT ABC

L'Atlètic de Madrid fou rebut un dematí del mes passat al Palau de la Zarzuela pel Rei d'Espanya. "Després de guanyar la Lliga i la Copa, ha estat un fermall d'or haver pogut veure el rei; ha estat com un orgasme", va dir el president mafiós i batle de Marbella.

contenedors de fems de la zona. Aquest és el tipus de gent que assassinaren a l'independentista Guillem Agulló.

* Llegim al diari SPORT que en Jesús Gil, que fou rebut pel rei Borbó al Palau de la Zarzuela el mes de gener, va vendre un xalet per 84 milions a l'ex-director de la Guàrdia Civil Lluís Roldan, i que aquest només en va declarar 25. La jutgesa que instrueix el cas d'en Roldan ha trobat aquesta irregularitat i ara indaga si els doblers cobrats p'en Jesús Gil procedeixen dels comptes que el Director de la Guàrdia Civil havia obert amb els fons reservats del Ministeri de l'Interior.

* Rebem una carta des d'Andalucía que traduïm per els nostres lectors: Des d'una terra desconeguda per quasi tots, però gran en història, mir cap a Barcelona, ciutat que no conec, però que duc molt dins meu, perquè soc del Barça. Pel Barça vibro, sofreisc, crit i bot d'alegria. I això no és tan fàcil fora de Catalunya, doncs molts se deixen endur per qüestions d'altre índole. Però és que qui no simpatitza amb el Barça, és que no entén de futbol. **Ana Vázquez Ponzone. Punta Umbria (Huelva).**

* Extreim d'un article d'Eduardo Haro Tegglen: Me serà impossible acostar-me a Aznar i a la Monarquia; sobretot perquè no veig les virtuts de la Edat d'Or que molts ensumaren en ell. No l'he degut veure l'ABC en el seu moment, perquè Torcuato Luca de Tena va votar no contra Juan Carlos. Em referesc a l'actual prologista del llibre del professor Quintana, contra el que s'alça una quasi unànime acusació de nazi. No sé perquè s'ha sel·leccionat a aquest especialista: aquí hi ha cents de milers de nazis. Però aquesta descripció política s'ha convertit en un insult per a tots: per aquells que assalten l'estimada Llibreria Lagun, per els miserables que apallissen homosexuals, contra Torcuato

Luca de Tena i contra en Quintana. A mi, en un editorialet d'ABC, me diuen estalinista: Quina gentalla, i els donen premis! (A nosaltres els de l'ABC no ens dediquen editorialuxos, però ens posen plets!). I ara un acudit sobre gonelles valencians: "Això era una representació dels capitosos del PP-UV que governen la Generalitat Valenciana que van al Japó. Son rebuts amb grans honors per una delegació del govern japonès, que ha tengut la delicadesa de fer-los un parlament en valencià (català) a càrrec del professor de català de la Universitat de Tòquio: -Distingits senyors i senyoles -els diuen- tenim l'alt honor de presentar-los una sessió del nostle típic espolat nacional: el **sumo**... I va un gonella valencià, l'interromp i fa: - Pos sóis como nosotros, que también tenemos muchos **sumos** típicos; el **sumo** de naranja, el **sumo** de limón...".

* En Josep Ramon Bach amb l'Ocell imperfecte (Columna) i en Jordi Parramom per la traducció de **Les metamorfosis**, d'Ovidi (Quaderns Crema), han estat, respectivament, els guanyadors dels premis Josep Maria Llompart de creació i Cavall Verd de traducció, que atorga la Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. El Jurat estava integrat per Ponç Pons, Miquel Desclot, Ramon Guillem, Josep M^a. Jaume i el nostre col·laborador Miquel López Crespi.

* L'Obra Social i Cultural de Sa Nostra va presentar la setmana passada el llibre **La Claror que us don**, un homenatge al desaparegut Miquel Angel Riera, al qual han participat setanta quatre escriptors dels Països Catalans i que ha estat editat conjuntament per les col·leccions **El Turó i Tia de sa Real**. El llibre conjunta els poemes i la prosa tan assagística com de creació. Entre els autors que hi han participat hi podem esmentar el nostre col·laborador Miquel López Crespi. Ω

La resistència pacífica de Kòsovo

L'ex-Iugoslàvia està en guerra des de fa molts mesos. Un conflicte vell és el de la regió albanesa de Kòsovo, en poder de l'Estat serbi. La població albanesa d'aquesta regió sofreix des de fa anys una brutal opressió del règim de Belgrad i està responent amb una massiva res-

sistència pacífica, desconeguda des del temps d'En Gandhi. Per comprendre aquest conflicte nacional, que a vegades recorda la lluita entre sionistes i palestins, cal fer una breu referència històrica. Això és el que ens fa l'autor d'aquest article.

El regne de Sèrbia fou una notable potència medieval entre els segles XIII i XIV; Kòsovo n'era part integrant i la ciutat de Pec n'era la capital religiosa. Però després de l'època gloriosa d'Esteve Dusan (1331-1335) el regne es dividí i debilità ràpidament. Quan es produí l'invasió turca, una lliga pansèrbica fou derrotada a l'anomenat camp de les merles, a la plana de Kòsovo, l'any 1389. Des de llavors, el record de Kòsovo ha format part de la identitat sèrbica, i la seva reconquesta ha estat un ideal del moviment nacional serbi. El problema és que des de fa segles, els serbis no són la població majoritària de Kòsovo: a finals del segle XVII, després de la rebel·lió fracassada contra els turcs, els serbis varen emigrar massivament de Kòsovo i els musulmans d'Albània van anar ocupant les terres que havien quedat buides. Aquest és l'antecedent llunyà de l'actual conflicte: el que uns consideren el bressol de la seva pàtria, és ocupat majoritàriament per un altre poble.

Kòsovo i les diferents contitucions

Quan es formà la primera Iugoslàvia, Kòsovo i mig milió d'albanesos quedaren dins les seves fronteres. A la segona guerra mundial, després de la rendició de l'exèrcit iugoslau, Albània es va anexionar Kòsovo. Després de la derrota de les potències de l'Eix es tornà a plantejar la qüestió de les fronteres: a final de 1943 el Consell Antifeixista de Kòsovo havia declarat per unanimitat que volia la reunificació amb Albània; però finalment Kòsovo fou incorporat a la Iugoslàvia de Tito, després de sufocar una revol·ta armada contra la integració. La Constitució de 1946 va donar a Kòsovo una autonomia regional limitada dins de Sèrbia; en certa manera fou la torna de la divisió de la població sèrbica entre diverses repúbliques iugoslaves. Amb el pas dels anys Tito reconegué diversos drets nacionals als albanesos de Kòsovo: el 1969, l'albanès es convertí en llengua oficial de la província i de la federació i la paraula "albanès" esdevingué la designació oficial de la nacionalitat; a partir d'aquests anys, la consciència i el moviment nacional de Kòsovo va experimentar un ràpid creixement. La Constitució de 1974 va reconèixer Kòsovo com a membre constituent de la Federació Iugoslava, amb iguals drets

i responsabilitats amb les altres sis repúbliques, encara que seguí formant part de Sèrbia. El que no va reconèixer mai el règim de Tito fou el dret d'autodeterminació de Kòsovo, malgrat que un poderós moviment el reclamés des de 1968.

Després de la mort de Tito, la instauració del règim de Milosevic va significar la pèrdua de totes les conquestes nacionals de Kòsovo: revisió de la Constitució de 1974 i derogació dels drets de Kòsovo i Voivodina, el març de 1989; prohibició de totes les institucions pròpies de Kòsovo, el 26 de juny de 1990; supressió total de la autonomia a la Constitució de la petita Iugoslàvia, l'abril del 92; programa de colonització del 8 d'agost de 1992. L'endegament d'aquestes mesures només ha estat possible mitjançant una repressió massiva. Per copsar-ne bé l'abast cal donar unes dades socio-econòmiques sobre Kòsovo.

Kòsovo té una extensió de 10.900 quilòmetres quadrats i una població aproximada de dos milions d'habitants (quasi els mateixos que la comunitat autònoma basca, en un territori que és mes del 50% més gran). Els albanesos són el 82,2% de la població (el 90% segons altres fonts), els serbis el 10%, els musulmans 2,9%, els gitanos el 2,2%, i els grups d'altres nacionalitats el 2,7%. És la regió més pobra de l'ex-Iugoslàvia: el seu PNB per càpita és el 31% de la mitjana iugoslava i una sisena part del d'Eslovènia; la seva taxa d'atur era del 50% l'any 1989; l'emigració és tradicionalment molt elevada; la religió majoritària és l'Islam.

Reservat als serbis

En aquest petit país, la repressió del règim de Milosevic ha assolit unes proporcions impressionants: La llengua albanesa està prohibida a l'ensenyament, a la ràdio i a la televisió; les obres literàries publicades per les edicions Rilindja han passat de 125 el 1990 a 3 el 1991. Des de 1990, han estat acomiadats més de 200.000 albanesos (les dues terceres parts de la població assalariada); els hospitals han esdevingut quasi inaccessibles als albanesos; proliferen els cartells de "reservat a serbis". D'altra banda, el programa de colonització pretèn el repoblament serbi de Kòsovo mitjançant primes, salaris preferencials, facilitats d'accés a la propietat, etc. I es combina amb una

repressió que cerca forçar l'emigració d'albanesos. En denunciar aquesta situació, Adem Demaçi, president del consell dels drets de l'home de Kòsovo, ha parlat "d'elements d'etnocidi". En els últims deu anys, entre 700.000 i 800.000 persones han estat interrogades per la policia; han mort més d'un centenar de civils; més de dos cents soldats han desaparegut; s'han denunciat més de 52.000 casos de tortura; però només hi ha 40 presos polítics, perquè la llei permet detenir gent sense càrrecs ni acusacions fins a 60 dies. Per mantenir aquest nivell de repressió, la premsa de Belgrad parla de 40.000 soldats destacats a Kòsovo, als quals s'ha de sumar la policia i nombrosos grups paramilitars.

Per defensar els seus drets, els albanesos de Kòsovo han fet l'opció d'una resistència massiva i pacífica. Front a la prohibició de la seva llengua han organitzat un ensenyament paral·lel i clandestí per a 400.000 alumnes. El setembre de 1990 van elegir, també clandestinament, un govern transitori; el setembre de 1991 organitzaren un referèndum per la independència, que va recollir un 99,87% de vots afirmatius; el maig de 1992 es van celebrar unes eleccions parlamentàries no reconegudes, en les quals la Lliga Democràtica de Kòsovo va obtenir 96 dels 125 escons, i el seu líder, Ibrahim Rugova, va ésser elegit president amb el 97% dels vots. Rugova és el gran defensor de la resistència pacífica. Acostuma a dir: "La bona política és una guerra sense armes". Per a solucionar el problema de Kòsovo ha declarat que contempla tres possibilitats: una república independent de Kòsovo; una república dels albanesos de Iugoslàvia; i la fusió de Kòsovo a Albània. Les tres solucions són igualment inacceptables tant per Milosevic, com per la oposició sèrbica: tots estan units per impedir l'autodeterminació de Kòsovo.

Rugova ha declarat que no es pot descartar la possibilitat d'una guerra perquè "els serbis ja han fet això a Croàcia i a Bosnia Hercegovina". Aquesta guerra podria implicar ràpidament Albània i Macedònia (on hi ha una important minoria albanesa) i estendre-se a Grècia i Bulgària (que consideren Macedònia com assumpte propi). La tragèdia podria ser encara molt més gran que la viscuda fins ara. **Martí Causa-Revista Demà. Ω**

INFORME LINGÜÍSTIC DE L'ARTICLE DE JOSEP PALOU:

Luis Mª Anson, L'Estel de Mallorca, 15 de gener de 1996 (i IV)

PER

ANTONI ARTIGUES I BONET

CATEDRÀTIC EU DE LINGÜÍSTICA DE LA UNIVERSITAT ILLES BALEARS UIB

GABRIEL OLIVER I OLIVER

(Biel Majoral)

PROFESSOR TITULAR DE GRAMÀTICA I EX-PROFESSOR DE CULTURA POPULAR DE LA UNIVERSITAT ILLES BALEARS UIB

5. El llenguatge habitual de l'ABC

Ja des de començament d'aquest segle el llenguatge agressiu és habitual al diari ABC, tal com ha quedat recollit al llibre de Jaume Medina *L'anticatalanisme del diari ABC (1916-1936)*. (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995):

"... No hemos nacido para mendigar amores, sino para imponerlos." (José Antich. *El presupuesto de reconstitución*, 23-7-1917).

"Queremos hablar una sola lengua, y que esta lengua sea la castellana." (José Antich. *Lo que queremos los españoles*, 11-2-1919).

"España comienza a protestar, noble, varonilmente, con vibrante indignación, con firmeza hidalga, contra la punible conducta de esos malvados que profieren gritos parricidas y pretenden deshonorar a la Patria dentro del propio solar hispano y en presencia de extranjeros." (ABC. *Con motivo del viaje de Joffre. La campaña de los separatistas catalanes*, 7-5-1920).

"... Sólo un loco o un estulto pueden concebir una nacionalidad catalana independiente ni aun autónoma, sin contar con la benevolencia del resto de España." (Eduardo Aunós. *El Estatuto regional de Cataluña*, 3-7-1930).

"¡Viva España! ¡Viva Cataluña española! ¡Muera el Estatuto!" (ABC. *En la Universidad Central se colocaron ayer pasquines contra el Estatuto*, 6-5-1932).

"... El Ejército es la unidad de España." (Ramiro de Maeztu. *El Ejército*, 26-10-1934).

"El duelo es entre Macià y Cambó. (...) dos hombres igualmente insensibles a nuestra emoción patriótica. Lo que los separa no es el ideal, sino la inteligencia, que en Macià es casi nula." (Manuel Bueno. *La posición de Macià*, 5-8-1931).

"Fue en 1905 cuando, a consecuencia del asalto a las imprentas del Cu-cu (sic) y de la Beu de Catalunya, cuando, en gestación el movimiento de Solidaridad catalana, se produjo la primera intervención del Sr. Macià en la política. Condenable, como todo hecho de fuerza, el asalto de que hablamos, encontró, sin embargo, un eco de simpatía entre los militares de las guarniciones españolas, en cuanto era la respuesta a una cadena de agravios entretejida por ese semanario y otros elementos catalanistas o separatistas al espíritu castellano, incluso a las mujeres de Castilla." (ABC. *Semblanza biográfica* (de Macià), 26-12-33).

Més recentment podem llegir:

"Vaya un cisco que s'armao en er Senao autonómico, to dios hablando en su llengua y tós los que escuchan, sordos, u teniéndolo que oír por la chicharra er micrófono. A la torre de Babel los llevaba yo en un soplo, y les daba masculillo, dimpués les daba un mamporro,

y de postre un calichazo, un revés y un soplamocos a ver si aprenden a hablar como tóos hablamos, coño"

(Jaime Campmany. *Romance panocho*, 27-9-94)

Vegem finalment alguns exemples recollits d'enguany mateix:

"(...) Los cabrones de los etarras (...). No quisiera yo tratar a monsiú Leblanc, omnipotente mandamás del Tour, de cantamañanas, robaperas, majagranzas, ablandabrevas, tiracantos, cagapoquito, boquimuelle, miramelindo, soplagaitas, pichiflojo, comemierda, pisaverde, tiralevitas, lameculos, pitifláutico, culitierno, cornicapro, encogido de ombligo, milhombres, gilimursi, gilibobo, gilimeli, gilimandria o tratarlo directamente de gilipollas. Pero (...) va de mierda hasta las cejas. (...) Por eso viene a cuento lo de cantamañanas y todo lo demás de la retahíla de los compuestos, casi quevedesca." (Jaime Campmany. *Monsiú Leblanc*, 13-7-96).

"... El barón de Coubertin era un gilipollas." (Jaime Campmany. *Coubertin*, 18-7-96).

"Aquí, en las Batuecas, la única vaca que chilla y pega gritos como si se quejara es Monserrat Caballé." (Jaime Campmany. *Los corderos*, 27-7-96).

"La Rahola y el Colom no penetran en la sala, ni saludan a los Reyes (...). Hacer esta grosería sólo es de mala crianza, de rústicos y zambombos, zangandullos y bambarrías." (Jaime Campmany. *Romance de la republicanita*, 10-5-96).

"Don Eduardo Serra no se entera de nada, es ciego, sordo, mentecato y gilipollas." (Jaime Campmany, 13-9-96).

"Lo malo que tienen los estúpidos es que, tarde o temprano, acaban explicando sus memeces. El presidente del Gobierno balear dice ahora que su política sobre los "Países Catalanes" y su integración en ellos de las Baleares es sólo "filosófica y teorizante". Eso no es una rectificación, sino una reincidencia en la estupidez, por muy filosófica y teorizante que sea." (ABC. *En baja: Cristóbal Soler*, 17-12-95).

També des de les planes d'ABC es fa sovint una apologia de l'escarni:

"Pero a nuestros políticos les falta gracia e ingenio hasta para insultarse, y se dirigen improprios vulgares, tópicos, planos y opacos. No poseen el arte del denuesto y de la injuria, les falta lexicografía y leche de avispa y andan desasistidos del socorro de grandes insultadores, virtuosos de la ofensa, que los hay en nuestra lengua a manta de Dios, desde Quevedo a Borges.

No me explico cómo a un sujeto tan describable como Cipriano Ciscar no le ha llamado ya alguien ablandabrevas, majagranzas, cascaciruelas o mamacallos, que son tres denuestos casi de caridad, pero tan expresivos que no necesitan aclaración." (Jaime Campmany. *Los insultos*, 17-2-96).

"Jaime Campmany, que es un extraordinario poeta satírico, y ahí están sus romances de ABC y la COPE

(...). Una plumífera escribió de Pérez Creus que era un cobarde, y el poeta respondió con un soneto, poniendo en su sitio a la osada. Los dos tercetos son insuperables: "Llamarte fresca, pobre sonaría/llamarte zorra, no daría tu talla / pues por puta te saben las personas. / Y llamarte putísima, sería / como llamarle cerro al Himalaya / como llamarle arroyo al Amazonas".

Que vuelvan los poetas satíricos. Quizá sea la sonrisa el mejor muro de contención para despertar a los españoles de su desánimo y mansedumbre. Quizás sea la sonrisa el último clavo de esperanza para que una nación reaccione antes de verse hecha añicos por culpa de los poderosos sin escrúpulos, los chantajistas y los voceros irresponsables." (Alfonso Ussía. *Poetas satíricos*, 31-1-96).

"Siempre esa lucha: el político intentando cortar de raíz las lenguas críticas, sobre todo, las festivas, las lenguas temibles de la ironía y el sarcasmo, y el pueblo, por boca de los poetas o de los rimadores, defendiéndose con la risa." (Jaime Campmany. *El epigrama*, 6-6-96).

Podem llegir a la revista *Época*, dirigida pel columnista d'ABC Jaime Campmany:

"El castellano es uno de los idiomas más ricos del mundo en elogios y en insultos. Ya aparecen en documentos del siglo IX. Muchos han caído en desuso. Pero otros sobreviven a los siglos, como las 500 maneras de llamar puta a una mujer o maricón a un hombre.

Los españoles insultamos mucho. Hablamos una lengua muy viva, repleta de términos y sobre todo bien poblada de insultos. Más de 2.000 recoge en su *Inventario general de insultos* Pancracio Celadrán, especialista en literatura comparada e historia medieval.

Los que tienen un lenguaje insultante más rico son los andaluces, según el doctor Celadrán. "Los catalanes, por ejemplo, son más comedidos porque son herederos de una literatura provenzal, más rica en elogios que en insultos".

Según Pancracio Celadrán, "ahora vivimos una etapa de apogeo del insulto y también del elogio".

Insultar es bueno, según Celadrán. Proviene del verbo latino "asalire", salir al encuentro, asaltar, precipitarse sobre alguien para hacerle daño. Y es mejor que esto se haga de modo verbal. "Puede considerarse una práctica virtuosa porque permite que la gente se desfogue sin causar daños mayores. Aunque no es agradable, es una muestra de la riqueza de un idioma." (Fátima Uribarri. *El apogeo del insulto. Orígenes y porqués de tres mil formas de ensalzar y ofender en castellano*, 9-9-96).

I dins el llibre citat a l'article anterior:

"(el insulto) es una de las formas más fértiles de mostrar el ingenio quien lo tuviere". (Pancracio Celadrán. *Inventario general de insultos*. Madrid, Ediciones del Prado, 1996).

També a la pròpia revista *Época* hi trobam exemples del mateix:

"Idígoras, de nuevo, ha rebuznado (...) este hijo de Satán." (El diablo cojuelo. *Idígoras*, 5-8-96).

"... Este Anguita capullo." (El diablo cojuelo. *Jaque al Rey!*, 7-10-96).

6. L'article del senyor Josep Palou, un mirall del llenguatge de l'ABC.

Vists els apartats anteriors, i sobretot el llenguatge agressiu de l'ABC i també la tradició literària retòrica, satírica, etc., el text "Luis M. Anson" només pot ésser considerat com una resposta retòrica al director d'un diari que usa aquest llenguatge. L'article de Josep Palou és un mirall.

Cal interpretar el text del senyor Palou en el context del llenguatge de l'ABC. L'escrit "Luis M. Anson" s'ha d'entendre lingüísticament i literària com un retrat. Així com la foto que l'acompanya mostra el rostre del personatge en qüestió, el text mostra, reflecteix, de manera irònica i hiperbòlica, de manera al·legòrica (l'al·legoria és la principal figura del pensament en la classificació d'Aristòtil), el llenguatge del diari que dirigeix el senyor Luis M. Anson, en què abunden, molt més que en els altres diaris del mateix àmbit, els termes i les expressions provocatives.

La implicació del senyor Anson en l'estil literari de l'ABC és prou reconeguda públicament. En paraules de l'escriptor Francisco Umbral: "Anson es el hombre-periodico que está presente en cada una de las páginas del ABC, en espíritu. Periodismo de autor se llama eso. Anson es la grapa humana del ABC". (*El Día del Mundo* 8.IX.96).

Com és habitual en la literatura universal i en concret en el llenguatge de combat de la cultura catalana, el llenguatge es respon amb el llenguatge, i cada tipus de llenguatge es respon amb un tipus de llenguatge semblant.

La quantitat de lèxic redundat del text "Luis M. Anson" ha d'esser interpretada com a joc lingüístic i literari: és probable que el senyor Josep Palou, fent ostentació de la seva preparació literària, també hagi volgut fer un exercici d'exhibició de la riquesa lexical de la llengua catalana (sovint criticada des del

diari que dirigeix el senyor Luis M. Anson). De fet, d'altres periodistes han fet servir expressions burlesques per referir-se a l'ABC o al seu director:

"És un xenòfob. (...) És un beneit integral" (Estades de Moncaire. Balears, 22-1-96). "Són curts de gambals" Pere Gil, etc.

7. Conclusions

7.1. La retòrica neix amb la democràcia, amb el parlamentarisme (oposat a l'autoritarisme monàrquic o dictatorial). I bàsicament es desenvolupa amb la democràcia el gènere retòric epidíctic (discurs de l'elogi o del blasme d'un personatge públic). És en àmbits i períodes de més democràcia on més es permet l'ús del llenguatge retòric com a eina de comunicació per agradar, commoure, ensenyar i convèncer, a través de les diverses eines retòriques, i a través de les figures del discurs i del pensament: la metàfora, l'al·legoria, l'expressivitat, la ironia, i també la sàtira, el blasme, l'escarni... La retòrica, per tant (i la metàfora, la sàtira, el blasme...) és un puntal bàsic de la democràcia i de la civilització. El principal enemic de la sàtira han estat i són els règims més dictatorials.

7.2. La sàtira, l'escarni... (sovint ben durs i adreçats a personatges públics concrets) és un llenguatge universal present en les diverses èpoques i cultures, com a part del llenguatge, de la literatura i de la vida pública. Ja trobam el llenguatge satíric dins les tradicions orals dels distints pobles, i floreix molt més amb la poesia i amb la comèdia grega i també romana (Aristòfanes, Catul, Marcial, etcètera). La sàtira i l'escarni contra personatges públics, impostors, falsos herois..., continua amb els trobadors i en la literatura dels diversos períodes i èpoques: Rabelais, Luter, Ronsard, Quevedo, i continua essent habitual en els mitjans culturals, periodístics i polítics

actuals.

7.3. El llenguatge de combat forma part de la tradició lingüística, literària i cultural catalana en els seus diversos vertents oral i escrit. Pel que fa a la literatura oral destaquen els glossadors, que en els seus combats -sempre amb l'única arma de la paraula- "es tracten de porc, d'ase, de brut, i això fa les delícies de l'auditori". El combat de glossadors té una norma bàsica perquè pugui tenir vida plena: la llibertat d'expressió. "Hagués estat un crim molt gros que qualcú del públic hagués fet ús de la violència contra el cantaire per contestar qualque glosa a la qual sortia al·ludit". Aquesta tradició satírica continua amb els primers escrits en català, amb els sirventesos i arriba fins avui: Dalí, Brossa, Antoni Maria Alcover... Dins la cultura catalana, ja des dels trobadors s'ha dirimit amb invectives de resposta per part de l'afectat (usar la força, del tipus que sigui, és una fuga de les regles del joc retòric, i, per tant, democràtic).

7.4. La sàtira s'ha incorporat als mitjans de comunicació, com és habitual, en uns determinats textos i contextos. Els articles periodístics dits d'opinió (que inclouen des dels editorials als acudits) pertanyen bàsicament al tipus de text argumentatiu (i no al descriptiu, ni explicatiu, etcètera), com també l'oratoria judicial i política, els sermons, els debats, i molts d'altres. Entre aquests cal situar l'article del senyor Josep Palou. Aquest tipus de text (i cada autor a la seva manera), per commoure, agradar, convèncer o ensenyar intenten acostar el que es diu al receptor amb el recurs de distints registres (entre els quals el col·loquial per la seva expressivitat: augmentatius i diminutius, frases fetes, renecs...) i l'ús d'abundants figures del discurs i del pensament: metàfora, comparació, metonímia, al·legoria, ironia, sàtira... El context d'un escrit el formen des dels lectors del mitjà en qüestió fins al tipus de text (article d'opinió o notícia, per exemple), i des de la conjuntu-

ra política i social fins als escrits o fets que originen l'escrit en qüestió. Ho veim cada dia a la premsa, on abunden escrits satírics i creuament d'improperis entre polítics (en aquest punt, en citam una petita mostra).

7.5. Al diari ABC, com a tots els diaris, una part important correspon als articles i escrits d'opinió, que pertanyen al tipus de text argumentatiu i que usen l'expressivitat col·loquial i les figures com la metàfora, la ironia, la sàtira... Al diari ABC, però, hi abunden, més que en els altres diaris del mateix àmbit, les invectives, els vituperis i els termes i les expressions satíriques. Hem vist nombroses cites que mostren que ja des del començament de segle el llenguatge agressiu és habitual al diari ABC. I una petita mostra d'enguany mateix demostra l'estil incitador i provocador d'ABC, ja que a més de l'enorme abundor de termes semblants als que fa servir el senyor Josep Palou en el seu escrit, s'hi prodiga l'apologia de l'escarni.

7.6. Vists tots els apartats precedents, la tradició retòrica i satírica en els seus distints períodes i ubicacions i, sobretot, el llenguatge agressiu de l'ABC, podem concloure que l'escrit del senyor Josep Palou "Luis M. Anson" només pot ésser considerat com una resposta retòrica al director d'un diari que fa servir un llenguatge similar al del text del senyor Palou. Cal interpretar el text del senyor Palou en el context del llenguatge de l'ABC. L'escrit "Luis M. Anson" s'ha d'entendre lingüísticament i literàriament com un retrat. Així com la foto que acompanya l'escrit mostra el rostre del director de l'ABC, el text reflecteix (mostra com en un mirall) de manera irònica i hiperbòlica, de manera al·legòrica, el llenguatge del diari que dirigeix el senyor Luis M. Anson. La redundància lèxica, a més de respondre a l'abundància d'improperis del diari ABC, és un joc o exercici lexicològic, habitual en els literats, per mostrar la riquesa de la seva llengua. Ω

carrer del
baix riera, 1-a
Nou Tel: 47 57 54
07009 palma

arts
XISCO
grafiques

Tallers **Ricardo García**

Reparació de l'Automòvil
CHAPA
PINTURA

Biniali, 6 - Telèfon 47 90 16 -
Rafal Nou - Palma de Mallorca

ELECTRÒNICA

J. M.

REPARACIÓ T. V. TOTES MARQUES

SERVEI OFICIAL

Edesa White - Westinghouse

Especialista en **THOMSON**

Taller: Pasatge Siete Picos s/n
Telèfon 24 55 66 PALMA DE MALLORCA

◆ N'Encarna Molina, natural de Castella, fa 3 mesos que regenta el **Bar Josnny** a la barriada de can Capes.

◆ N'Antoni Jiménez i el seu germà Manuel, regenten des de fa 8 mesos el **Taller Germans Jiménez** a la barriada de can Capes.

◆ En Francesc Quintana, natural de la Soledat, fa 4 anys que va obrir el **Taller Inelba** d'instal·lacions elèctriques a la barriada des Rafal.

◆ En Paco i na Carmen, regenten el **Restaurant Mecano** al Rafal Nou. És l'únic restaurant de la barriada. Recomanen l'entrecote a la roquefort, la dorada a la planxa i la frita andalusa. A la carta se menja per unes 1500 ptes., i el menú en val 800.

◆ Fa 5 anys que en Francesc Segura regenta la **Botiga de Mobles Seysa** a la barriada de can Capes.

◆ Fa 2 anys que na Catalina Roig ha obert **L'Aucelleria Troll** al Rafal de Ciutat. També té perruqueria canina.

◆ Fa 9 anys que en Pere Company, natural de son Coc, va obrir la **Botiga de Recanvis Multiauto** a la barriada des Rafal.

◆ Fa 20 anys que en Joan Nicolau, juntament amb en Mateu Valents, va obrir la botiga **Instal·lacions Elèctriques i de Fontaneria Vanimar** a la plaça Major del Viver.

◆ Fa 15 anys que en Miquel Oliver va obrir **L'Aucelleria Illenca** al carrer del Tenor Bou Roig del Viver.

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

La unitat del PSM amb la majoria de l'OEC: enfortir el nacionalisme mallorquí d'esquerres (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Gasetillers i franquistes reciclats contra la unitat dels revolucionaris mallorquins

S'acostava el moment decisiu de l'aprovació o el rebuig de la Constitució que havia estat pactada d'esquena del poble. La posició a favor de l'abstenció activa va sortir publicada a la pàgina dotze del número set de *Mallorca Socialista* i deia, entre altres moltes matisacions: "És ANTIDEMOCRÀTIC el que es constitucionalitzi el sistema capitalista com a sistema socio-econòmic de l'Estat (marginant, per tant, a tots aquells que desitgen una transformació autèntica i profunda de la societat en un sentit de major justícia i igualtat) i d'aquí que sigui ANTIDEMOCRÀTIC que la Constitució no prevegi una estructuració de l'Estat d'acord amb el lliure joc de les voluntats dels diferents pobles que el componen.

Aquesta Constitució ha d'ésser, per tant, considerada com a ANTI-SOCIALISTA I ANTINACIONALISTA".

Els servils dels sistema, tots els franquistes reciclats i els gasetillers que cobraven per exercir diàriament des de les pàgines dels diaris oficials el vil ofici de lacais, els amics de la socialdemocràcia i del carrillisme, aprofitaren per a blasmar contra el nacionalisme mallorquí sense aturar. Aleshores el PSM (PSI) estava molt debilitat, perquè molts dels seus dirigents i fundadors s'havien passat al partit que prometia més poltrones institucionals (el PSOE) en aquells moments. La consigna era silenciar, fer callar, destruir tots els partits de l'esquerra revolucionària. I el PSM (PSI) entrava de ple dins aquesta qualificació.

El col·laborador d'un diari espanyolista que en l'actualitat torna històric quan comprova que la gent del nostre poble té memòria històrica i guarda els grogosos pamflets que escrivia en contra dels esquerres illencs (vegeu el diari *Baleares*, 27 octubre 1978), potalejava, desesperat per la presa de posició

Els dies 15, 16 i 17 de desembre de 1978 fou elegida una nova executiva del PSM sorgida del procés d'unitat de la majoria de l'OEC (Organització d'Esquerra Comunista) amb l'antic PSM (PSI). En formaven part (entre d'altres responsables): Jaume Obrador (moviment ciutadà); Sebastià Serra (secretari polític); Eberhard Grosske (relacions exteriors) i M. López Crespi (formació).

del PSM i pel reforçament que significa el procés d'unitat amb un sector majoritari d'OEC: "Darrerament el PSM, molt més conegut com PSI, ha adoptat postures més aviat antipolítiques, que per la seva perillosa inconseqüència poden hipotecar per sempre més la trajectòria d'aquest col·lectiu dit nacionalista i socialista. I és que de l'originari i frustrat PSI no en queda ni la llavor ideològica. Enrera, molt enfora, quedà aquell projecte de partit autonomista ampli, progressista que arreglava gent valuosa com Francesc Obrador, Celestí Alomar, Pep del Hoyo, Enric Irueste, Pere Ríos, Tarabini, Jesús Pérez, Maria Bonnín, Climent Picornell, Guiem Soler, Antoni Campins, Miquel Barceló, Niní Quetgles, Tomeu Rosselló, Àngel Muerza, Margalida Aguiló, Rita Lliteras... per citar únicament els més coneguts i dels que ni un han quedat en aquest vaixell sense nord o timó". I continuava: "Ara aquell partit s'ha decantat del seu angle de l'espectre i precisament envers una opció radicalitzada i pan-

catalanista que intentà omplir el PSAN i sols trobà l'adhesió de mitja dotzena de persones". Finalment mostrava el llautó de qui li pagava consells tan "interessats": "Després de tot, havent rebutjat l'oferta unitària del PSOE i donant acollida a un grapat de marxistes-leninistes radicals és ésser un còctel no païdor".

Histerisme reaccionari i espanyolista en contra de la unitat PSM-OEC

Aquest col·laborador d'uns diari espanyolista, en atacar la unitat del nacionalisme marxista mallorquí, coincidia amb el franquisme reciclat d'UCD fent el joc al centralisme de sempre. Vegeu què escrivia Juan Barceló Company (que es definia com a "centrista") a *Baleares* el 7-XI-78. En l'article *El drama del nacionalisme radical*, i seguint la línia marcada pel gacetiller abans esmentat, deia: "No nos pretendemos erigir en dogmáticos defensores de la 'pureza nacionalista', ya que caeríamos en los mismos errores que criticamos. El PSM-PSI y

sus colegas, compañeros de viaje y coalición de OEC, MCI y PCE(I) tienen el futuro cerrado a quien dice, traduciendo un dicho mallorquín, 'la cabeza atada con longanizas'. (?) No. Por ahí no". Després ofería com a alternativa "nacionalista" l'"exemplaritat" del franquisme reconvertit en demòcrata de darrer moment, afirmant: "Ante ello, con la mayoría democrática, alimentada en la práctica por autonomistas de nuevo cuño y sin mácula, como Melià y sus amigos, y con un cuerpo teóricamente ideológico (?) que podía ser algún colectivo periodístico, surge la UCD que, quierase o no, sirve al pueblo con la mejor de sus voluntades...". I finia l'endemera pontificant: "El nacionalismo radical está en trance de sucumbir a causa de sus propios errores. Como un pez que se muerde la cola, hundido en un cesto sin futuro, lleno de contradicciones, radicalismo...".

L'histerisme dels reaccionaris a sou dels diaris espanyolistes i dels franquistes mig reciclats anava en augment a mesura que el procés unitari dels nacionalistes mallorquins s'accentuava i consolidava. Demostració del que estam dient és el nou article (?) que, seguint la línia iniciada pel col·laborador de *Baleares*, escriu novament el "centrista" Juan Barceló atacant el PSM (PSI).

El nou treball (!) porta per títol *Quiénes son los sucursalistas y provincianos*, i inclou fragments que demostren ben a les clares les ganes esbojarrades d'atacar i fer mal al naixent nacionalisme marxista mallorquí. Vegeu-ne un exemple: "No son socialdemócratas [el PSM], se dicen socialistas pero están a la izquierda del comunismo vigente y se unen con marxistas revolucionarios salidos por la izquierda de un partido maoísta, no son estalinistas, tampoco eurocomunistas, ni comunistas, ni trotskistas, ni pro-chinos, ni libertarios, ni anarquistas, ni situacionistas, ni liberales, ni ácratas".

Aquest era l'ambient en contra del nacionalisme d'esquerres que es respirava en aquells anys. *Mallorca Socialista* provava de combatre les campanyes d'intoxicació dels servils i ens obrí les portes per a explicar al poble mallorquí la història del procés unitari que començava entre el PSM (PSI) i la majoria de l'OEC partidària del reforçament del moviment revolucionari mallorquí.

En el mateix número set del qual parlàvem al començament del capítol, hi havia la següent entrevista, explicativa del procés encetat, amb el company Jaume Obrador -responsable de barris de l'Organització d'Esquerra Comunista (OEC) i jo mateix.

Juan Perelló (cultura); Pep Bernat (moviment obrer); Francesc Mengod (organització) i J.A. Adover (pagesia) membres de l'executiva del nou partit unificat.

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) III part

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost del 1996 fins a l'agost del 1997)

Per demanar números endarrerits, telefona al 26 50 05

Cantonada dels carrers Bisbe Llompart-Jaume Armengol a Inca. En el primer pis hi havia el local de l'OEC on pel desembre de 1978 tengué lloc el Congrés d'Unitat (IV Congrés) entre la majoria de l'OEC i el PSM.

Jaume Obrador i M. López Crespi: Per l'alliberament nacional i de classe

Mallorca Socialista creu que és obvi, en aquestes altures [del procés unitari] una presentació de dos homes com en M. López Crespi i en Jaume Obrador. El primer d'ells és conegut de sobra pels seus articles a *Última Hora*, *Diari de Mallorca* o a *Baleares*, els seus llibres de narracions, teatre, etc., i el que potser sigui més important, la seva tasca compromesa en la defensa del nostre poble i la classe obrera d'ençà els anys seixanta, quan a la nostra terra tants de flamants "demòcrates" i "socialistes" de darrera onada encara mantenien estretes relacions amb el règim anterior i no se'ls havia acudit ésser d'esquerrers.

Quant a en Jaume Obrador, la seva feina constant als barris de Ciutat -especialment a Son Cladera-, la tasca de construcció de les Associacions de Veïnats, a la Coordinadora d'Urbanisme, a la de Sanitat, motor i impulsor de les festes populars als barris, de la vida associativa del poble mallorquí i immigrant a una època en què sembla que el que compta són els vots i no la feina concreta en defensa dels interessos materials i polítics dels ciutadans.

Potser en Jaume Obrador és un dels homes que més saben per la seva pràctica quotidiana que el socialisme pel que lluitam es construeix diàriament des de la base o no és tal socialisme.

Actualment, tant en M. López Crespi com en Jaume Obrador pertanyen al Col·lectiu que, format per

les agrupacions escindides d'OEC i nombrosos independents, està en procés de convergència amb el nostre partit. Procés que després de l'elaboració conjunta de diverses ponències sobre el tipus de socialisme a construir, tipus de partit, nacionalisme, pagesia, marginats, dona, ensenyament, etc., etc., finirà en el IV Congrés del partit a celebrar el proper desembre.

Demanam doncs als dos companys esmentats:

Mallorca Socialista: En primer lloc... podríeu fer una petita explicació de com ha estat el procés pel qual totes aquestes agrupacions d'OEC-MC (barris, Manacor, Inca, Sta. Maria, Premsa, Organització, Pagesos, Banca, Sindical, etc.) heu entrat en convergència amb el PSM-PSI?

M. López Crespi: Cal tenir en compte, en primer lloc, que nosaltres representàvem a l'interior del partit dues tendències ben clares. Una era el nacionalisme conseqüent i l'altra la defensa d'una clara política de classe que lluita contra un concepte stalinista de partit (el partit com a element que substitueix a la classe obrera i al poble en la construcció del socialisme).

D'ençà mitjans de 1977 -quan encara la direcció central d'OEC no ho tenia clar- a Mallorca ens vàrem definir pels Països Catalans com a marc futur de la nostra nacionalitat històrica. Igualment impulsàrem el canvi de nom de l'organització (de OICE a OEC), defensàrem al II Congrés el dret de les nacionalitats i pobles oprimits pel centralisme a l'autodeterminació, etc.

Contra les experiències burocràtiques de Rússia i la Xina

Jaume Obrador: L'altre problema que ens ha duit a l'exclusió d'OEC per ordres de Madrid va ésser la nostra posició quant al tipus de socialisme a construir. Nosaltres sempre havíem entès -i entenem- la construcció del socialisme com un procés sorgit des de la base de la classe obrera i el poble i que es va concretant a través de la consolidació de les autoorganitzacions obreres i populars.

Aquest tipus de socialisme de base és completament oposat a la concepció burocràtica d'OEC i MC en l'actualitat, que creuen en el protagonisme del partit per damunt del poble i de les seves lluites i experiències.

Nosaltres pensam que aquesta concepció messiànica i cristiana del Partit com a element "salvador" i posseïdor de "la veritat" absoluta tan sols pot portar a les experiències tipus Rússia o Xina, on ha estat realment una capa burocràtica d'"entesos" els que han substituït el protagonisme del poble en la construcció del socialisme.

Mallorca Socialista: Aclarit aquest punt, podríeu concretar un poc més el resultat de la vostra reflexió política després de les dificultats que vàreu tenir?

M. López Crespi: Aquesta reflexió quant al nacionalisme tacticista i al "socialisme" substituït del poble d'OEC-MC ens va portar a un aprofundiment sobre la situació política actual, tant a nivell de les Illes Balears i Pitiüses, com a nivell de l'Estat espanyol i internacional.

Vàrem veure i analitzar el carreó sense sortida actual promocionat pels partits obrers majoritaris (PCE-PSOE) que amb les seves actituds sucursalistes i claudicants amb la dreta -acceptació constant d'una política de compromís amb UCD- han duit tant al Pacte social de La Moncloa (i els nous que es preparen), com a la limitació de les autonomies i darrerament a una constitució centralista, monàrquica i capitalista que no representa el resultat de les lluites històriques de la classe obrera de l'estat ni dels pobles de les nacionalitats oprimides.

Per l'alliberament nacional i de classe

Jaume Obrador: La nostra pràctica militant i la nostra pròpia experiència política ens va anar confirmant que aquestes organitzacions que es reclamen constantment de l'"única veritat" no servien per a desenvolupar la consciència nacionalista i socialista del nostre poble. El seu accentuat ideologisme i dogmatisme, la seva mateixa estructura interna de partit -còpia mecànica dels partits de la III Internacional stalinista- els incapacita constantment per afrontar creativa i

revolucionàriament tant les realitats nacionals com els canvis soferts per la societat actual.

M. López Crespi: Aquesta profunda reflexió política -que no va ésser possible desenvolupar a l'interior del nostre partit- ens va anar afirmant en la idea de que en la situació política concreta de les Illes (i per extensió dins la resta dels Països Catalans) urgia la concreció d'un ample i públic debat sobre el tipus de partit revolucionari necessari en aquests moments i que nosaltres -tenint en compte la debilitat de l'esquerra a les Illes- valoràvem hauria d'ésser un seriós treball a partir de la gent conscient d'OEC-MC, tots els independents d'esquerra que avui no militen a cap partit perquè no veuen una alternativa coherent i conseqüent amb la nostra realitat i el col·lectiu del PSM-PSI.

Jaume Obrador: A partir d'aquests plantejaments vàrem provar d'impulsar un seriós i democràtic debat a l'interior del nostre partit a fi d'anar contrastant opinions i alternatives davant la situació política actual.

M. López Crespi: Com els esdeveniments han demostrat sobradament, aquest debat democràtic no ha estat possible a l'interior d'OEC-MC.

Mallorca Socialista: Segons les nostres notícies, a més de la campanya confusionista i d'intoxicació promocionada per n'Andreu Manresa, tenim notícies dels atacs que sofriu per nacionalistes. Realment creis que hi pot haver antagonisme entre l'alliberament nacional i l'alliberament de classe?

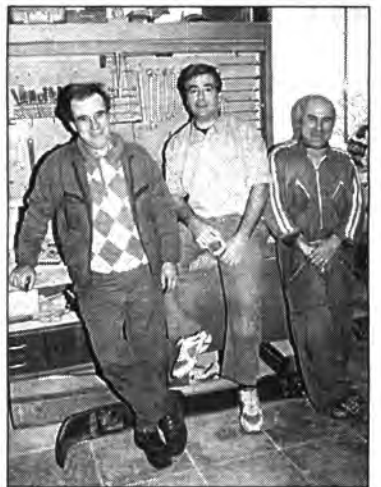
M. López Crespi: Aquests són problemes i infundis de la gent que sols entèn el nacionalisme com a tàctica, no com a estratègia conseqüent. Aquests sectors que presenten una possible contradicció entre defensa de les nacionalitats i unitat de la classe obrera presenten certes coincidències i criteris amb la dreta i les seves especulacions i manipulacions.

Aclarint la qüestió: Carles Marx i Frederic Engels, en el seu *Manifest Comunista* escriuen: "Els treballadors no tenen pàtria. Mai no se'ls pot llevar el que no tenen. Això no obstant, la mira immediata del proletariat és la conquesta del poder polític, la seva exaltació a classe nacional, a nació. És evident que també en ell resideix un sentit nacional, encara que tal sentit no coincideixi ni de bon tros amb el de la burgesia".

Les sucursals del marxisme-stalinisme per oblidar coses de Marx, obliden també allò de: "Per la seva forma, encara que no pel seu contingut, la campanya del proletariat contra la burgesia comença essent nacional. És lògic que el proletariat de cada país ajusti abans que res els comptes amb la seva pròpia burgesia". Ω

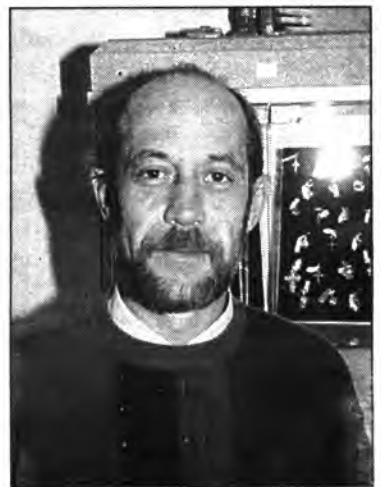
Fa 3 anys que el matrimoni Aroca-Cruces, tots dos d'Andalusia, regenta el Bar Murer a can Capes. Es unbar d'aficionats als cavalls, a les bones tapes i al frit mallorquí.

En Toni Fuster, en Lluís Criado i en Pere Mercant, regenten des de fa 23 anys el Taller Planells de planxa i pintura a son Real.

Fa 34 anys que en Bernat Martí, natural de Binissalem, regenta la Botiga de Mobles Martí a son Gotleu.

Fa 2 anys que n'Andreu Lorente ha obert la Joieria Andreu a la Plaça de n'Orson Welles de can Capes. N'Andreu, que és mestre artesà, abans feia feina pels altres joiers.

E P I I

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'esperit republicà El desmantellament de la Ciutadella (III)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Els sindicats i els partits d'esquerra de l'Estat (CC.OO, UGT, PSOE, PCE-IU) són hispans, en el sentit que fan una política global on es reconeix, de fet, una única voluntat nacional, la de la "nación española". No reconeixen altres interessos nacionals. Tant hi fa si, a qualque moment, en una declaració formal, fan una declaració on esmentin els drets nacionals de Catalunya o d'Euskadi. Queda només en això, en pura declaració formal que no té traducció a la pràctica concreta sindical o política. Al igual que la dreta, l'esquerra hispana practica una política agressivament castellanista. Cultural, per suposat; però aquí en refereixo a una política essencial, l'econòmica. Al moment present, un govern de dretes, el del PP, ha iniciat, sembla, una política que significa allò que jo anomeno "el desmentellament de la Ciutadella". Els punts claus en són la liquidació dels monopolis de l'Estat, les privatitzacions i la introducció de les normes bàsiques de l'economia de lliure mercat. Però, aniríem errats si pensàssim que la liquidació del monopolis és una política pròpia de la dreta espanyola. Pel contrari, la política econòmica tradicional de l'oligarquia s'ha centrat en la construcció de tot tipus de monopolis i de "concessions". És secular aquesta pràctica econòmica d'intervenció de l'Estat.

Recordem que fou el Govern del PSOE el primer en veure's obligat a signar el tractat de Maastrich. A la fi, l'oligarquia, aparentment, ha hagut d'acceptar les regles del joc del sistema econòmic burgès.

Sigui com sigui, el procés sembla que ja no es pot aturar. I que la cursa de les contradiccions socials i nacionals que provoca és de difícil predicció. Podríem dir que ells volen, però no poden. La liquidació dels monopolis crea d'immediat una crisi social molt greu a l'àrea de l'Espanya estricta. Tradicionalment, eren els treballadors i les classes populars hispanes les que més se'n "beneficiaven" dels monopolis i de les concessions. Durant segles, s'ha donat una simbiosi entre l'oligarquia i les classes populars hispanes econòmicament reaccionàries. Per posar un exemple: Per mitjà del monopoli del tabac - Tabacalera Española - l'oligarquia aconseguia els tres objectius de sempre. A) Un instrument d'expoli i de domini, fort i segur.

B) Clientelisme polític: el d'aquells que havien estat "agraciats" amb la concessió d'un lloc de venda de tabac - "expendeduria", en diuen - o de cultiu del tabac. Les concessions sempre s'han fet en ordre al grau de dependència ideològica i política respecte a l'oligarquia. I C) Castellanisme econòmic. És allò de la qual cosa mai en parlen els sindicats hispans. L'oligarquia, des de sempre, ha mirat d'impulsar, arbitrària i injustament, l'economia de la seva nació, tot marginant les àrees catalanes. Els de les concessions no solament havien de ser "addictes al Règim", sinó que, ocultament, sempre s'ha mirat de privilegiar les àrees castellano-andaluses.

El reaccionarisme econòmic, la simbiosi entre oligarquia i classes populars hispanes, ha conduït a l'Espanya estricta a un carreró sense sortida. Això fa que al moment actual, aquestes classes populars estiguin amarades de desesperació i de ressentiment. No poden entendre - ni els oligarques poden explicar - que si ells, els hispans, són la nació vencedora i dominant, ara, més que mai, es vegin al darrer esglaió econòmic de l'Estat. És realment mal de fer resignar-se, mentre veuen com les seves regions es desertitzen - vull dir, que queden sense gent -, mentre que Catalunya (tota) pren encara més avantatge econòmic. Són fortament sensibilitzats per la seva tragèdia econòmica i social (i nacional). Basta veure la reacció de la població de Salamanca a l'anunci del retorn dels arxius de la Generalitat de Catalunya-Principat.

Als moments decisius, les nacions es manifesten d'una manera nítida i intensa. El desballestament dels monopolis provoca més angoixa als treballadors i a les classes populars de les Castelles. I els sindicats hispans s'inquieten per la pèrdua de llocs de treball a les empreses mineres, a les drassanes, a Renfe, a Ibèria, a Correus, a Telefò-

nica, a Campsa... i a centenars d'empreses estatals o para-estatals. Però vegeu que aquesta greu amenaça inquieta molt menys a les classes populars catalanes, per la senzilla raó que per als catalans totes aquestes empreses tenen una significació econòmica bastant secundària, quan no clarament negativa. Exemple d'aquesta negativitat que ens afecta és el Centro de Cálculo de Tomelloso, no gens menys una empresa d'informàtica creada per dissenys oligàrquics al desert de la Manxa. Els centres escolars públics es veuen obligats a utilitzar el software d'aquest Centro per a el-laborar la gestió econòmica que han de presentar al Ministeri. Un programa mediocre i lent en un disquet de 3" i un manual que cobren al fabulós preu de 20.000 ptes!, preu que al mercat lliure no sobrepassaria les 2.000 ptes. Allò són les coves d'Alí-Babà, i, alhora fornixen un distingit lloc de feina a un centenar de "petits aristòcrates" sense terra, i frenen la desertització. És fàcil d'imaginar l'angoixa que senten davant la possibilitat del trencament del monopoli.

No sabem com serà la següent escena del drama, però les dades socials i econòmiques d'aquest darrers 25 anys defineixen prou bé les escenes representades. L'estancament de la població de la major part d'àrees hispanes és un reflex del cul de sac econòmic. Tot i els esforços de l'oligarquia, el solar originari de la nació - Castilla - continua perdent pes relatiu, quan no minva en xifres absolutes. Aquest és el cas de Castilla-Lleó, que dels 2.668.000 habitants del cens de 1970 ha passat a una població estimada de 2.351.000 h. al 1996. Moltes regions castellanes presenten una densitat de població semblant a la que tenien a l'Edat Mitjana! Castilla-La Manxa, pel mateix còmput, ofereix les dades de 1.723.000 h (1970) i de 1.704.000 (1996). Extremadura, 1.169.000 h., 1.085.000 h.

El drama de la major part d'àrees hispaniques és que se senten incapaces d'abandonar el sistema econòmic oligàrquic. A moltes terres, la producció agrària té uns rendiments no massa allunyats dels de 1930! El lleuger augment de rendiment de la vinya i l'oliverar es correspon amb l'abandonament dels cultius més pobres. Quan a la producció de blat -típic cultiu de Castella-, tot i tenir un rendiment més alt (0.89-1.41), la producció és la mateixa que la dels anys trenta, uns 4.000.000 de tones (2.958.000 tones, l'any 1995).

La burgesia autòctona de les regions castellano-andaluses, majorment, correspon a un tipus d'empresari que deriva de la societat tradicional agrària hispana: el-laboració de vins, oli, farina, formatges, embotits, pells, etc.. La burgesia moderna és minoritària, i es concentra a la construcció, el transport i el turisme, sectors on és capaç de fer front al desafiament de l'economia de mercat. Per suposat, els interessos d'aquesta burgesia en ascens entren en conflicte amb els de l'oligarquia. Mostra d'aquesta contradicció ha estat la darrera vaga de camioners. Ara bé, hem de saber que les empreses més grans sempre són interferides per l'oligarquia; que a l'Estat hispà, pròpiament, no hi ha economia de mercat a la manera burgesa. Les empreses burgeses hispanes i catalanes sempre s'han de sotmetre al joc intervencionista i privilegiat de l'oligarquia.

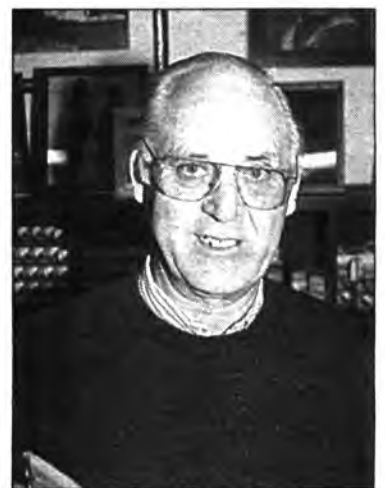
Economia de mercat i oligarquia són conceptes contradictoris. Com sempre, l'aristocràcia hispana és barroca. Ara pretén coexistir amb un sistema d'economia burgesa. Pretén l'impossible. Si realment enderroca la Ciutadella - tant de bo ho faci -, serà la seva fi. Perdrà els instruments de l'espòli; perdrà el clientelisme polític (si no disposa de monopolis i concessions, ja no podrà "col·locar" els seus deutors); i, sobre tot, perdrà la capacitat d'obstaculitzar el procés de reunificació nacional de Catalunya. Ω

En Pere Sureda i la seva dona, tots dos d'Artá, regenten des de fa 6 anys el Bar Son Goleu, s'hi reuneixen els aficionats al Mallorca.

Fa 18 anys que els germans Galan obren la Fusteria Merba al Rafal de Ciutat.

En Ricard Izquierdo, natural d'Albacete, fa 30 anys que va obrir l'Estudi de Fotografia Izquierdo a son Gotleu. Abans el va tenir uns quants anys a la barriada dels Capítols. Fa una quarantena d'anys que n'Izquierdo era fotògraf de l'Ultima Hora. També fou matador de braus entre el 1959 i el 1964.

Fa 8 anys que en Sebastià Sureda regenta l'Aucelleria son Gotleu, son pare va obrir aquest establiment fa 24 anys.

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

Peluqueria Canina Rafal Vell

PET-SHOP

PEDIR HORA AL T. 47 70 09

C/ Padre Jerónimo Bascano, 27 h

Na Conxa Bujalance, natural de Cordova, fa 13 anys que regenta la **Perruqueria Conxi** a la barriada de son Gotleu.

Fa 6 anys que el matrimoni Carbonell-Guzman, regenta la **Botiga Sanma**. Venen articles d'il·luminació i patinatge a la barriada de la Soledat.

En Joan Crespi i en Manuel Ramis són els amos del **Taller Consul** de reparació de cotxes a la barriada de son Gotleu.

Na Catalina Nicolau i na Susana Aznar regenten des de fa 4 anys la **Perruqueria Llevant** a la barriada des Rafal de Ciutat.

Comitè de defensa per la llibertat d'expressió

LES PERSONES SOTASIGNANTS EXPRESSAM EL NOSTRE REBUIG PER LA DEMANDA INTERPOSADA PER LUIS M. ANSON, DIRECTOR DE L'ABC, CONTRA L'ESTEL DE MALLORCA I L'ESCRITOR JOSEP PALOU AL TEMPS QUE REIVINDICAM LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Catorzena relació de signants

Jordi Carbonell (president ERC), Ventura Niubò (jubilat), Alberta Isern (pensionista), Ferran Machado (jubilat), Ferran Margarit (agent comercial), Martí Torrent (decoració), Josep M. Tudela (mecànic), Alfons Planas (hosteleria), Lluís Grau (pensionista), Catalina Ponsell (P.E.S.), Albert Catalán (professor), Sebastiana Ballester (assistent social), Carles Bona (professor UIB), Joan Stela (professor UIB), Josep Alemany (picapedrer), M. Magdalena Trias (administrativa), Catalina Oliver (mestra), Rafel Juan (jubilat), Margalida Moranta (comerciant), Lluç Coll (professor), Miquel Catany (professor), Miquel Palou (professor), Rafel Perelló (professor), Guillem Far (professor), Josep M. Vall (estudiant), Carles Anguera (estudiant), Josep Torn (estudiant), Andreu Pérez (estudiant), Marta Barba (estudiant), Eli Santesmases (estudiant), Marta Rosell (estudiant), Josep Rodríguez (estudiant), Maria Llanos Sala (estudiant), M. Teresa Nofrancès (estudiant), Roger Ricart (fotògraf), Joan Martínez, Ramon Roca (torner), Alfons Márquez (fotògraf), Annabel Sans (administrativa), Roger Martínez (metal·lúrgic), Carme Ruiz (administrativa), Joan A. Sarto (estudiant), Joan V. Bernabeu (ferrer), Eugeni Martínez (obrer), Joan F. Giménez, Ricard Perramon (paisatgista), Noemí Conesa (estudiant), Joan C. Samsó (administratiu), Maica Heredia (auxiliar clínica), Cristina Tejedor (estudiant), Rafel Moreno (publicista), Josep Gómez (estudiant), Josep Hernández (manteniment), Rosario Mesa (dependent), Clàudia Cuyubamba (estudiant), Montserrat Jiménez (tècnica comunicacions), Aina M. Nadal (estudiant), M. Eulàlia Miquel (estudiant), Marta Viñas (mestra), Antònia Caldenty (estudiant), Josep Soler (ferrer), Sebastià Albertí (picapedrer), Toni Ramon (fuster), M. Bel Gayà, Joana Sivila (repcionista), Lluís Bezzina (tècnic), Lluís Bezzina (estudiant), Guadalupe Calderón (estudiant), Bàrbara Duran (professora), Miquel Blanco (construcció), Conxa Peña (estudiant), Margalida Mas (estudiant), Catalina Veny (estudiant), Toni Jaume (estudiant), Josep Porcar, Miquel Mestre (estudiant), Joan Llull (estudiant), Maria Sitges (estudiant), Aina M. Melis (estudiant), Elizabeth Esteban (estudiant), Aina M. Nicolau (estudiant), Almudena Melis (estudiant), Sebastià Llodrà (empleat), Miquel Llaneras (estudiant), Margalida Roig (estudiant), Margalida Ferragut (estudiant), Margalida Fiol (estudiant), M. del Mar Garcias (estudiant), Margalida Ribot (estudiant), Tomeu Nigorra (estudiant), Tomeu Nicolau (agricultor), Sebastià Llodrà (estudiant), M. Magdalena Pons (estudiant), Jordi C. Brunet (administratiu), Miquel Femenies (estudiant), Pere Mas (advocat), Nofre Gomila (fossier), Miquel Sancho (advocat), Pere Servera, Nicolau Servera (arquitecte), Joana M. Domenge (estudiant), Rafel Febrer (estudiant), Sònia Marín, Carme Pérez (professora), Tomàs Ribot, Jordi Guillem, Josefa Galán, Jaume Mesquida, M. Antònia Lliteras, Francesc Campos, F. Josep Castillo, Maria Sancho, Purificación Pérez, Purificación Molina, Jerònia Frau (estudiant), Miquel Rigo (estudiant), Alba Catalán (estudiant), Àlex Caparrós (estudiant), Patricia Muñoz (estudiant), Joan Parera (estudiant), Rafel Balaguer (hostaleria), Montse Vives (estudiant), Maria Bonnín (estudiant), Toni Vives (estudiant), Júlia Rodríguez (estudiant), Antònia Serra (estudiant), Mateu Fons (estudiant), Antoni Duran (estudiant), Sebastià Duran (atleta), Toni Mesquida (ferrer), Toni Oliver (ferrer), Margalida Salas (estudiant), Francesca Benayas (estudiant), Maria Roig (dependent), M. del Pilar Veny (estudiant), Joan López (empresari), Sion Fullana (estudiant), Eva Galmés (estudiant), Antònia Fullana (estudiant), Lúcia Fullana (estudiant), Immaculada Riera (funcionària) Bernadí Bordoy (comerç), Rafel Nicolau (nàutica), M. Dolors Jabalera (administrativa), Maribel Chico (llavadera), Natàlia Piera (sociòloga), Belén Muntaner (òptica), Maria Obrador (estudiant), Cristina Marcó (estudiant), Pilar Tous (estudiant), Catalina Jiménez (estudiant), Tomeu Parera (banquer), Marga Llodrà (estudiant), Josep Alemany, Ramon Díaz, Nofre Fuster, Maite Casas, Pere Armengol, M. Estarellas, A.M. Alcover, Carme Gil (empresaria), Guillem Bibiloni (empleat), Sebastià Coll, Joana Bauçà (graduat social), Marga Garau (estudiant), Antoni Mayol (conserge), Jaume Grimalt (sindicalista), Francesca Rigo (mestra), Gabriel Calvó (empleat), Albert Pérez (enginyer), Noèlia Tadera (delineant), Maria de la Pau Bosch (estudiant), Joan-F. Llorens (professor), Rafel Maimó (informàtic), J.C. Bellirme (actor), Jaume Marí (professor), Margalida Ramon (administrativa), Damià Vich (professor), Carles Bonet (enginyer), Emilià López (historiador). Ω

Luis M. Anson, el més barrut del món

«O se está con la libertad de expresión o se está contra la libertad de expresión. Pero si se está con la libertad de expresión, arco sobre el que se sustenta el entero edificio de la democracia pluralista, hay que estarlo con todas sus consecuencias.» De qui us sembla que poden esser aquestes paraules? No hi perdeu el temps, que no ho endivinaríeu mai! Perquè pertanyen ni més ni manco que a l'editorial d'ABC de 5 de setembre de 1996, titulat "Otra vez la mordaza". Increïble, però cert! Algú pot pensar que aquell dia Anson es va aixecar amb el peu esquerre, o que es va fote un rebentat de cassalla per berrnar i duia mitja sòl-lera. Doncs perquè no quedin dubtes, l'1 de març de 1997 l'alcatràs torna insistir: "O se está a favor de la libertad de expresión o se está en contra. Pero si se está a favor, hay que estarlo con todas las consecuencias". I afegeix: "Las molestias que a algunos ciudadanos pudiera producir en algún caso no son argumento suficiente para abolirla".

Vatualmón quina clepa!! Molt de brajejar de llibertat d'expressió, però quan n'hi amollen qualcuna d'aquelles que fan xiular les orelles, enlloc d'encaixar-la, es posa a bramar com un infant petit i posa el cas en mans de la justícia espanyola! Creiem que sobren més comentaris, a no ser per ratificar un cop més que el morro que passetja aquest marxando és dels que marquen època. Redacció Ω

No us perdeu la pel·lícula "The People vs. Larry Flint"

Si encara no hi heu anat us recomanem de bondeveres que aneu a veure la pel·lícula "The People vs. Larry Flint", que a Mallorca s'ha estrenat amb el títol en foraster "El escándalo de Larry Flint". Es tracta de la història de l'editor de la revista porno "Hustler", que des dels seus inicis va tenir problemes amb els sectors més reaccionaris i ultradretans dels Estats Units. Aquí no us contarem l'argument, perquè la vida d'aquest home és una autèntica odissea que s'ha de veure per creure: començà com un vulgar macarró i es convertí en el principal abanderat de la llibertat d'expressió als Estats Units. Però volem destacar el conflicte que va tenir amb un tele-

predicador fatxa, del qual va afirmar a la seva revista que anava gat quan predicava i que boixava amb sa mare a l'excusat. Tal com ho llegiu! El telepredicador li interposà una querrela i li demanà una indemnització de 40 milions de dòlars. Flint, un batallador incansable, va dur el cas fins al tribunal suprem americà.

Voleu saber si va guanyar o va perdre? Doncs anau a veure-la, i no us perdeu la defensa que va fer el seu advocat! Si la sent un element com el jutge Quintana Carretero, aquell que condemnà Jaume Sastre per haver dit "Luis Roldán de Sencelles" a Ventura Rubí, li ha de caure la cara de vergonya per poca que en tingui.

Nosaltres ens apuntam també les paraules del seu director, Milos Forman: "M'estim més un país lliure i estibat de mal gust que un país refinat però sense llibertat". Tota una alenada d'aire fresc, enmig d'aquesta onada embafadora de llenguatge finolis i "políticament correcte" que patim per tot arreu. Com diu el propi Larry Flint a la pel·lícula: "La llibertat d'expressió és absoluta". Redacció Ω

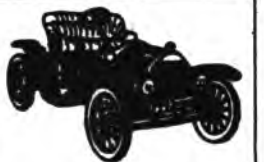
Els insults d'Haro Tecglen a ABC, un orgull per a El País

Als darrers números de *L'Estel* hem fet referència al creuament d'insults entre els redactors d'ABC i el columnista d'*El País* Eduardo Haro Tecglen. Potser encara hi ha algú que es pensa que *El País* és un diari fi i educat, allunyat de les grolleries d'ABC, i que el cas d'Haro és excepcional i no s'ajusta a la línia editorial del diari. Doncs perquè vegeu que Haro no és ni molt manco una nosa per al seu periòdic, el passat 2 de març li dedicaren un article a mitja plana per promocionar el seu darrer llibre. L'autor del text es refereix a les picabaralles amb Anson amb els següents termes: "Hoy, Haro se ríe incluso de los ataques de sus enemigos, con la última invectiva de ABC todavía caliente: Anson le ha llamado 'estalinista', Haro le contestó ayer en su columna y promete seguir haciéndolo: 'Hasta que se cansen'".

La premsa dels Països Catalans ja es podria espolsar la son de les orelles i prendre nota d'aquest gust per la pol·lèmica i el llenguatge clar i valent! Com es veu en el cas d'ABC i *El País*, els dos rotatius de més tirada a Espanya, fins i tot podria contribuir a augmentar les vendes dels nostres diaris. Redacció Ω

Hermanos
Jiménez, C.B.

Mecànica i
Electricitat
de
l'Automòvil

C/. Málaga, 21 baixos • Tel. 27 83 56 Palma de Mallorca

LA MÀFIA A MALLORCA

Macarrons i prostitutes

PERE GRI

Encara que Telenova hagi emés recentment un programa en que intentava demostrar una pressumpta tranquil·litat des d'un temps que se perd en la memòria de la nostra illa, és ben cert que la realitat diària desmentirà qualsevol afirmació que es faci en un sentit positiu sobre el problema.

Quan no es tracta dels xoriços del PP, és una altra gent la que apareix als diaris quan n'han feta alguna de les seves. Segons una estadística del Ministeri de l'Interior (DM 4-12-1996), el mes de setembre de l'any passat se produïren en aquesta comunitat autònoma 412 robatoris utilitzant la força, 58 atracaments, 308 furts, 40 estirades i 209 robatoris a cotxes, delictes dels quals n'havien estat llavors aclarits només un 15'15%. Fons sindicals atribuiren la baixa eficàcia de la policia a les Illes Balears a fallades de la

organització i a les lluites per a la direcció del comandament de Ciutat, on cada mes se veien sorpresos per les estadístiques.

Policies i delinqüents; quins són els uns i quins són els altres? Hi ha qualcú capaç de distingir a on comencen i a on acaben els dos oficis? I les prostitutes, que hi pinten en tot això? És convenient fer-se aquestes preguntes en començar a meditar sobre aquest tema, però més aviat caldria que ens demanessim si és o no és necessari mantenir un sistema basat principalment en un desigual "jo contra tu, tu només en contra de mi", en el que una de les dues parts resulta clarament afavorida, pel fet que mentre la policia s'ha convertit en una peça bàsica del sistema, la part oposada hi resta del tot exclosa, potser per la circumstància d'haver-hi unes lleis massa clares i precises per que puguin ser aplicades amb efectivitat.

Marcuse considerava que tant l'utilitarisme com l'hedonisme són intrínsecament conservadors, pel fet que ambdós ofereixen solucions exclusivament individualistes al problema de la felicitat, i no són capaços de distingir entre les necessitats vertaderes de les falses. Era més sensible a la dimensió sexual de la repressió que cap dels seus precedents marxistes o dels seus contemporanis revisionistes. Conseqüentment, la seva crítica del dualisme d'Occident subratllava no només la misèria econòmica, sinó també la misèria sexual, perpetuada i racionalitzada per la metafísica dualista.

Sembla evident, en la actualitat que Marcuse encertava quan deia que "l'alliberament no sublimat, no racionalitzat, de les relacions sexuals, significarà el més enfàtic alliberament del plaer com a tal, i la devaluació total del treball pel treball mateix.

El manteniment de la tensió entre el valor propi del treball i la desesperació i la injustícia de les condicions de treball penetren profundament en la consciència de l'individu i fan impossible la seva reglamentació pacífica en el sistema social del món burguès".

És precisament per això que "les classes dominants coneixen en forma conscient o subliminal el potencial revolucionari de la sexualitat i han insistit en una ètica sexual puritana, i fins i tot maniquea. Al mateix temps han ideat intel·ligents gratificacions de substitució, que volen canalitzar les energies sexuals en ocupacions inofensives, com són els esports i els esdeveniments populars".

No obstant aquesta estratègia burguesa, que pretén esdevenir definitiva, Marcuse suggereix a "Eros i Civilització" que "hi ha una relació directa entre repressió de la sexualitat i la erupció de la agressivitat en forma de terrorisme sàdic i sotmetiment masoquista. La organització racional de la societat significaria la finalització, tant de la moral sexual regressiva com de les deformacions psicològiques que aquesta introdueix en un món en el qual

la internacionalització i la sublimació deixassin pas a una accentuació del plaer".

Com que les recomanacions d'aquest mestre se segueixen molt poc, ningú se sorpren en llegir les notícies a les planes dels succeïts, típics avui en dia a Mallorca: "Arrestats dos macarrons alemanys per extorsionar una compatriota a Peguera". (DM 26-11-1996). Segons la víctima i denunciador a la vegada, els arrestats l'extorsionaven perquè tornàs amb ells a Berlín i treballés a un prostíbul. L'havien seguit fins a Mallorca, i l'amenaçaven amb segrestar el seu fill si no tornava amb ells al seu país.

La màfia no sorpren quasi mai. És igual per tot arreu. Però ja sabeu el que s'hauria de fer perquè la víctima dels nombrosos delictes que es cometen cada dia a la nostra terra no pugui dir: "Em va apunyar quan ja li havia donat els doblers" (DM 22-6-1996).

El sexe segueix essent important perquè no ha estat alliberat. Si no es deixa que l'amor sigui sexe, llavors el vici no són els doblers, o Tàntos, l'instint de mort. Ω

Resposta de Carod-Rovira al PP de Catalunya ERC denuncia que "CiU sembla estar presonera del PP", i posa com a exemples l'esmena acceptada a Madrid i el vot en contra al Parlament

El secretari general d'ERC, Josep Lluís Carod-Rovira, ha sortit el pas a les declaracions del dia 20 de febrer migdia del líder del PP a Catalunya, Alberto Fernández Díaz a Catalunya Ràdio. Carod Rovira ha afirmat que "l'actitud radical i intolerant del PP en matèria lingüística, condemna al català a una funció residual al seu propi territori"; i ha afegit en relació a la suposada polaritat entre les posicions d'ERC i del PP que, "no es tracta d'escollir entre ERC o el PP, sinó entre la normalització plena i definitiva del català -d'una punyetera vegada-, o la seva marginació definitiva; la resta són romanços".

El màxim dirigent d'ERC no ha estalviat crítiques a CiU, denunciant que "CiU sembla estar presonera del PP; i per això va acceptar a Madrid una esmena a la seva pro-

posta que condemna el català a una funció estrictament antropològica en l'etiquetatge de productes; i a més, van canviar el seu vot a la proposta d'ERC exclusivament per pressions del seu soci, el PP".

Sobre el posicionament d'ERC davant la ponència conjunta, Josep Lluís Carod-Rovira ha deixat clar que "no quedarem al marge de cap mesura que signifiqui avançar en la normalització pública del català", i que defensarem la plenitud de l'ús de la llengua pròpia de Catalunya a la totalitat dels àmbits, usos i funcions sense excepcions". Però ha afegit que "ERC no signarà cap xec en blanc a favor d'un consens que no es disposi atreure definitivament del català de la marginació històrica que pateix al seu propi territori. Ω

**Carod-Rovira: "no es tracta
d'escollir entre el PP o ERC, sinó
entre la normalització plena i
definitiva del català, o la seva
marginació definitiva"**

El PP d'Alacant, el més fatxa de tots

VALENCIA. ENRIC MOLTÓ, CORRESPONSAL

N'Enric Montalvo (49 anys), regidor pel PP a l'Ajuntament d'Alacant, fou denunciat per amenaces telefòniques a una dona i a les seves dues filles. El regidor va haver d'anar a declarar en dues ocasions l'any passat per respondre de la denúncia que havia presentat na Lluïsa González, una dona separada que conviu amb les seves filles a un bungalow situat davant les oficines de l'empresa Netetges Montalvo, propietat del regidor.

Na Lluïsa González va presentar dues denúncies per trucades que l'amenaçaven, llavors el jutjat número 6 d'Alacant va autoritzar en punxament del telèfon de la denunciador per averiguar l'origen de les trucades. La dona assegura que s'en produïren algunes més, però el circuit localitzador només en va enregistrar una, la realitzada el 16 de juny de 1995. La trucada fou efectuada des del número d'abonat que correspon a Netetges Montalvo. Segons va declarar na Lluïsa se tractava d'una cinta gravada amb veu distorsionada que deia: "Filles de la gran puta, me cag amb Déu, me cag amb els vostres morts, vos mataré a totes tres". El fet va causar alarma al domicili familiar i la denunciador va haver de ser sotmesa a tractament psicològic. Les amenaces se produïren després que en Montalvo fes comentaris obscens a les filles de na Lluïsa, que tenien 21 i 22 anys. En Montalvo no va voler fer cap comentari als periodistes, per tractar-se "d'un tema personal".

El portaveu d'EU, José Luis Romero, va qualificar els fets de molt greus i va demanar el cessament fulminant de l'edil, perquè subjectes d'aquesta catadura moral no poden estar en les institucions representant als ciutadans. Ω

I N F O R M A T I O N S

Dia de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears

Fragment del parlament del president del Parlament, Sr. Joan Huguet

Les primeres autoritats de les Illes Balears.

El president Joan Huguet durant el seu discurs.

Han passat catorze anys d'ençà que l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears va iniciar el camí i va prendre vida a través de la lletra impresa del Butlletí oficial. En aquests catorze anys ha demostrat la seva validesa i la seva virtualitat en la construcció d'una autèntica comunitat.

(...) És la llei que s'ha d'acomodar a la societat i no la societat a la norma. Aquell consell evangèlic és ara més veritat que mai: "No són els homes per les lleis, sinó les lleis pels homes". Aquesta supeditació de la norma a la mateixa dinàmica social és la garantia de progrés de la comunitat. En cas contrari, una visió excessivament legalista de la norma suposaria anar amb el pas canviat respecte a la marxa de la societat.

I l'Estatut, com tota llei, és i ha de continuar essent en el futur una eina dinàmica que reculli les inquietuds socials i s'acomodi als canvis que experimenta la societat a la qual serveix. Ho hem de reconèixer, hi ha coses que semblaven totalment inamovibles fa pocs anys i que ara són objecte de canvis constants.

(...) El famós jutge americà Marshall deia de la Constitució del seu país: "La Constitució ha estat escrita per durar a través de les eres i de les generacions i, en conseqüència, per ser adaptada als diferents canvis, crisis i vicissituds dels assumptes humans". Crec que això mateix ho podríem dir de l'Estatut, com a norma suprema de la Comunitat.

(...) Per això, crec que ha arribat el moment de perfilar

una reforma de l'Estatut. No per entrar-hi com una torrençada o una tramuntanada que tot s'ho endú. Sinó per acomodar-lo al moment present.

(...) Senyores i senyors, davant els reptes de futur només hi caben il·lusió i lluita decidida contra la vulgaritat i la rutina. Dos consells que el fundador de la Institució Lliure de l'Ensenyament, Giner de los Ríos, resumia en una frase totalment aplicable al món de la política: "De herois no hi ha races. Tots ho podem ser. Tots ho som si som capaços de rompre la cadena de la vulgaritat, de la rutina, de l'apatia, de la indiferència i del conformisme".

I amb aquest esperit d'il·lusió renovada i de compromís amb el futur de la nostra Comunitat, molts d'anys i llarga vida a l'Estatut! Ω

Impressions de la recepció

* **ÉS SORPRENENT LA FACILITAT QUE TÉ EL PRESIDENT DEL PARLAMENT BALEAR PER SALAR ELS TEXTES ESCRITS EN LLENGUATGE LITERARI.**

* **EL GRAN ABSENT A LA RECEPCIÓ DE L'ESTATUT FOU EN GABRIEL CANYELLES FONT. ELS CORRUPTES ARRIBA QUE NO PODEN ANAR ENLLOC.**

* **ELS POLÍTICS DE LA OPOSICIÓ FOREN ELS PRIMERS QUE ABANDONAREN ELS SALONS DEL PARLAMENT, SEGUITS POC DESPRÉS DELS QUI ENCARA COMANDEN. ELS GENERALS I ELS COMANDAMENTS POLI-**

CIALS AMB LES SEVES SENYORES, NO ELS VENGUÉ D'UNA ESTONA I FOREN ELS DARRERS.

* **DE LA PREMSA FORANA, BEN POC GENT. NOMÉS EL DIRECTOR DE L'ESTEL DE MALLORCA I LA DIRECTORA DE LA REVISTA MIRAMAR DE VALLDEMOSSA, LA QUAL COSA NO ENTENEM, PERQUÈ A AQUESTES RECEPCIÓNS HI TROBES L'ARISTOCRÀCIA DE LA VIDA POLÍTICA, MILITAR, EMPRESARIAL, RELIGIOSA, INTEL·LECTUAL I ARTÍSTICA DE LES ILLES BALEARS, ALHORA QUE ELS MILLORS XAMPANYS I ELS MÉS EXQUISITS CANAPÉS. Ω**

TOT EN ANIMALS DE COMPANYIA

AUCELLERIA ISLEÑA

C/ Tenor Bou Rog, 8 (Es Vivero) tl. 47.15.15 07008 Palma de Mallorca
ES MAGATZEM: C/ Bach, 5 (Es Vivero)

15 ANYS AL SERVEI DELS ANIMALS DE COMPANYIA

* ALIMENTS CANS I MOIXOS * GÀBIES I ACCESSORIS
* CANARIS I AUCELLS EXÒTICS (Criaders propis)
* PIENSOS I ABONS * INSECTICIDES I FUNGICIDES
I ARA:

L'AQUARAMA

PISCICULTURA: Peixos d'aigua freda i tropicals, tortugues, etc.
AQUAROFILIA: Peceres, accessoris, plantes, adorns per peceres, analitzadors de aigua, assessorament tècnic.

Talleres
LUNSA

Reparació d'Automòvils

SERVEI OFICIAL MECÀNICA - ELECTRICITAT

Electro injecció

Frens C/ Isidoro Antillon 111
LUCAS Tel. 42 10 39
Mòvil 908 73 98 85

GIRLING 07008 Palma de Mallorca

CAMERES FRIGORÍFIQUES
AIRE ACONDICIONAT

SERVEI TÈCNIC
AUTORITZAT

Jacinto Benavente, 25

07008 PALMA DE MALLORCA Tel. 47 52 53 - Fax 47 52 11

Són n'Antònia Hernandez i el seu fill Antoni. Fa 7 anys que regenten L'Hamburguessa i Pizzeria Mokitrokis a la barriada des Rafal. Un lloc on se menja i se beu a partir de les 700 ptes.

En Manuel Jimenez, natural de Granada, regenta des de fa 3 anys la Botiga Servisec. Adoba aparells de TV, ràdio i video a la barriada des Rafal.

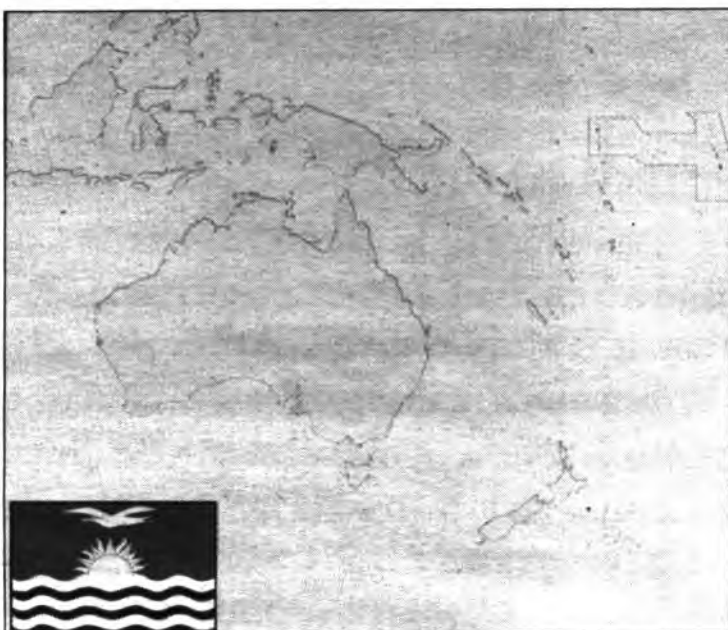
Fa 4 anys que en Pep Planells, natural d'Eivisa va obrir el Basar Jessi a la barriada des Rafal.

Són en Jaume Frontera i els seus ajudants. Fa 13 anys que en Jaume regenta el Taller Unifrio. Ven i repara frigorífics industrials i aire acondicionat a la barriada des Rafal.

NACIONS QUE S'HAN INDEPENDITZAT AQUEST SEGLE

K i r i b a t i

A Kiribati l'agricultura de la plantació coexisteix amb una agricultura de subsistència que proporciona bananes, hortalises i tubercles. A l'il·lustració, un camp cultivat a la manera tradicional, al poblat de Bikenibeu, a l'atol de Tarawa, a les illes Gilbert. En aquest atol es concentra el 40% de la població del país; en alguns punts de la part meridional de Tarawa la densitat de població és molt alta.

La noció del temps i de l'espai en un microestat del Pacífic

Els antics arxipèlags de Gilbert i Ellice es van separar l'any 1975 per formar dos territoris administratius diferenciats, que es convertiren en l'Estat de Tuvalu (les Illes Ellice), el 1978, i la república de Kiribati (les Illes Gilbert, juntament amb altres petits arxipèlags, situats a la Polinèsia oriental), el 1979.

Kiribati té una superfície de només 849 km², repartida en 33 atols que formen tres grans grups, i d'una extensió marítima de 3.550.000 km². Amb una longitud de gairebé 4.000 km, d'est a oest, és l'únic estat del món travessat per la línia internacional de canvi de data. Així, el grup principal d'illes, les Gilbert, és a l'oest d'aquesta línia, a Micronèsia, mentre que les illes Phoenix i les Line estan situades a Polinèsia, a l'est de la línia i, per tant, amb una diferència horària de 23 hores respecte al grup anterior. Per aquest motiu la bandera de Kiribati incorpora, a més de les ones del Pacífic i l'ocell tradicional de la regió (la fregata), el sol naixent que indica la situació a cavall de la línia internacional del canvi de data, on acaba un dia i en comença un de nou.

El medi natural

El medi natural es caracteritza per l'existència d'atols o grups d'illes de petites dimensions i illots, al

voltant d'una llacuna interior, generalment de poca fondària i, per tant, no accessible al vaixells de gran calat. L'atol de Kiritimati, situat a la part septentrional de l'arxipèlag de les Line, és el més gran del Pacífic.

Es tracta d'unes illes coral·lines -formades sobre una cadena muntanyosa submarina d'origen volcànic- de molt poca altitud (menys de 10 metres sobre el nivell de l'oceà). Són, per tant, uns territoris que resultaran molt afectats, durant les pròximes dècades, si puja el nivell del mar a causa de l'escalfament progressiu de l'atmosfera i la lenta fusió dels casquets de glaç polars. Banaba, l'illa més occidental, és també la més alta, si bé no arriba als 40 metres.

Els arxipèlags de Kiribati són pobres en aigua dolça, per la inexistència de rius o llacs i per la porositat dels seus sòls sorrencs. La vegetació condicionada pels tipus de sòl i pel clima, és simple i pobre, dominada pel cocoter i l'arbre del pa.

La situació de les illes, a banda i banda de la línia de l'equador, fa que les temperatures mitjanes siguin elevades a la majoria (entre 27 i 33 graus, amb una oscil·lació anual mínima). La pluviositat anual assoleix valors entre el 1.000 mm i 2.500 mm l'any.

Una població distribuïda desigualment

Kiribati està poblat sobretot per

Nom oficial: República de Kiribati
 Superfície: 849 km²
 Població: 74 000 h.
 Capital: Biriki (2100 h.)
 Forma i estat de govern: República presidencialista
 Densitat de població: 87 h. km²
 Creixement anual: 2,2%
 Esperança de vida: 56 anys
 Mortalitat infantil: 63 per mil
 Alfabetització: 90%
 Religions: catòlics (50,4%), protestants 42,6%, bahaistes (6,2%)
 Llengües: gilbertès i anglès (oficials)
 Unitat monetària: Dòlar australià
 Renda per càpita: 700 dolars
 Producte interior brut (PIB): 52 milions de dolars
 Creixement anual del PIB: 29%
 Despesa pública: educació (6,8% del PIB)

micronesis; hi ha grups minoritaris de polinèsis i europeus. Els micronesis se concentren al grup occidental de les illes Gilbert, on tots els atols estan habitats, fins i tot el de Banaba (hi queden un centenar de persones). La majoria d'aquests atols tenen entre 1.500 i 4.000 habitants, que viuen en petits poblats, amb un centre principal on es presten els serveis bàsics d'ensenyament i d'atenció sanitària. A l'atol de Tarawa es concentra el 40% de la població del país: en una franja de terra estreta i allargada s'hi alineen una sèrie de nuclis, entre ells Bairiki (la capital) i Betio (el nucli principal), que contenen la totalitat de la població urbana de Kiribati. La part meridional de Tarawa té una densitat d'uns 1.500 habitant per km², mentre el grup d'illes al qual pertany aquest atol té uns 250 habitants per km². El grup principal de les Phoenix (1 h. km²) està pràcticament deshabitada. La trentena de persones que hi viuen es concentren a Canton. Finalment, el grup de les Line només està habitat en la part més septentrional, i la densitat de la població hi és molt baixa.

Kiribati és un país amb una economia subdesenvolupada i amb una forta mobilitat de la població, segons les perspectives de treball. Aquesta mobilitat, determinada per les necessitats de mà d'obra barata, ja es produïa a mitjan segle XIX, quan un nombre considerable d'habitants de les Gilbert van ser reclutats per fer feina a les plantacions de les illes Fiji i Samoa. Ja en el segle XX, una bona part de la població masculina de Kiribati va emigrar a l'illa de Banaba (fins a la meitat dels anys setanta), a les mines de fosfats de Nauru i de Guan.

Actualment, amb les perspectives de l'exhauriment molt pròxim de les mines de Nauru, la tendència és emigrar cap a Tarawa i, en menor mesura, cap a Kiritimati, on el govern aplica diferents projectes econòmics per convertir-lo en el segon centre d'importància del país. Des de finals dels anys vuitanta, s'està produint un procés de colonització agrícola de recolonització de la resta de les Line septentrionals, similars al que se va enregistrar a la fi dels anys trenta a les illes Phoenix. D'altra banda, els habitants de Banaba van ser transladats a Rabi (Fiji) i, després de l'exhauriment de les mines, l'illa va quedar pràcticament deshabitada.

El creixement de la població supera àmpliament la mitjana mundial i es preveu que, si no canvia la tendència actual de concentració a la part occidental del país, Kiribati tindrà problemes de falta de recursos i superpoblació (tindrà uns 200.000 habitants a mitjans segle XXI). La taxa de mortalitat no és gairebé elevada, malgrat que les condicions sanitàries no són prou satisfactòries (hi ha un nombre considerable de morts a causa de malalties com ara la grip, la gastro-enteritis i les infeccions parasitàries).

La societat de Kiribati conserva uns modes de vida propis i tradicionals, i una bona part de la població viu al marge del sistema de relacions capitalistes. Igualment, es mantenen costums religiosos ancestrals, que persisteixen al costat de pràctiques catòliques i protestants.

Un futur econòmic incert

El final de l'era dels fosfats va començar amb el tancament de les mines de Banaba, i s'acabarà amb l'exhauriment de les mines de Nauru, a la fi del segle XX. El tancament de les primeres va significar per a Kiribati una crisi socioeconòmica greu, amb una forta devallada del producte nacional brut (PNB) i un gran desequilibre de la balança comercial, que fins aleshores tenia superàvit. Les mines de Nauru, encara que estan situades a un altre estat, donen feina a un nombre important de ciutadans de Kiribati, que envien divises al seu país. El pròxim tancament d'aquestes mines serà un altre cop per a la delicada situació econòmica del microestat. De l'etapa de prosperitat basada en els fosfats només en queda -apart de les indemnitzacions de la Gran Bretanya als habitants de Banaba- un fons de reserva acumulat durant els anys d'explotació de les mines de Banaba, inver-

Vista aèria de l'illa coral-lina de Maiao, l'arxipèlag de les illes de la Societat (Polinèsia Francesa). Polinèsia és una extensíssima regió, definida bàsicament per criteris etnogràfics, que ocupa els sectors central i oriental d'Oceania.

tit a l'estranger, que proporciona uns interessos anuals que milloren lleugerament la delicada situació de l'hisenda estatal, i podrien contribuir a mig termini, a finançar una part del desenvolupament del país.

L'agricultura té un pes important a les economies de Micronèsia i Polinèsia, però a Kiribati no s'ha pogut desenvolupar, ja que els sols són pobres i estan sotmesos a sequeres freqüents, sobretot a l'arxipèlag de les Gilbert. La copra constitueix el producte d'exportació principal. Les illes perifèriques (les Phoenix i les Line) són centres importants de recolecció de cocos. L'agricultura de plantació conviu amb una economia domèstica de subsistència que produeix bananes, hortalisses i tubercles. La pesca i els seus derivats constitueixen el segon sector pel volum dels ingressos obtinguts de les exportacions.

La saturació territorial de l'arxipèlag de les Gilbert ha fet que el govern dediqui grans esforços per orientar el desenvolupament econòmic de l'estat cap a l'atol de Kiritimati, situat a mes de 3.000 km. de la capital i a una diferència horària respecte a aquella de 23 hores. Els projectes de desenvolupament turístic, aprofitant la situació de l'atol, a mig camí entre els centres turístics internacionals de Papeete (Tahití) i Honolulu, s'afegeix el de

l'explotació de la sal marina mitjançant l'evaporació de l'aigua amb l'energia solar. En aquest atol es va construir també, al principi dels anys noranta, una estació japonesa per el seguiment de satèl·lits.

El turisme, un sector que podria equilibrar la balança comercial deficitària de Kiribati, no s'ha desenvolupat per problemes d'infraestructures hoteleres i de comunicació, però també per la por que el fenomen turístic alteri la identitat cultural d'uns arxipèlags en què la majoria dels habitants (sobretot fora de Taraxa) viuen al marge de qualsevol intercanvi monetari.

La viabilitat econòmica d'aquest microestat distribuït en un macroespai ha de venir del medi marí i passa pel desenvolupament de la seva flota pesquera i de la indústria que la pesca pugui generar, com també per l'explotació futura dels grans nòduls submarins de cobalt i manganès. Les llicències pesqueres per operar a la zona econòmica exclusiva atorgades a Rússia, Corea del Sud, Japó i Taiwan constitueixen un dels principals ingressos de l'economia de Kiribati. Hi ha una escola oficial de marina que instrueix personal per a treballar a les navilieres d'altres països, i les divises enviades per aquests treballadors són un altre ingrés per a la fràgil economia del país. Però Kiribati depèn en gran

mesura del ajuts britànics, australians i del Banc Asiàtic per el desenvolupament. L'any 1992, prop del 98% del pressupost nacional va ser finançat per ajuts internacionals.

Un territori que ha crescut

Els dominis territorials de l'actual Kiribati han variat des de que el 1892 es va convertir en protectorat britànic. Així, el 1915, les Gilbert es van fusionar administrativament a les illes Ellice (avui estat de Tavalu); uns anys després es va integrar al seu territori l'illa de Banaba. L'any 1937 s'hi van incorporar una gran part de les illes Phoenix (Canton i Enderbury van quedar com a condomini de la Gran Bretanya i els Estats Units). L'any 1972 el seu territori va continuar creixent cap a l'est, amb la incorporació de l'atol de Kiritimi i les illes Line centrals i meridionals. El 1975 les illes Ellice es van separar oficialment i Banaba va rei-

vindicar el dret a la independència - que no li va ser reconegut - o incorporar-se a Fiji. Finalment, el 1983, quatre anys després de la independència de Kiribati, l'estat va adquirir la resta d'atols de les Line septentrionals (Teraina i Tabuaran). Amb això es va completar el procés d'expansió territorial d'aquest microestat.

Kiribati és una república presidencial integrada a la Commonwealth. El poder legislatiu correspon a una assemblea legislativa (**Maneaba ni maungabutu**) de 39 membres, elegits per sufragi universal per un període de quatre anys (un dels membres es escollit pels habitants de Banaba). El cap d'estat i de govern, anomenat **Bere-titenti**, ostenta el poder executiu, segons el que estableix la constitució, només pot governar un màxim de tres legislatures. Cada illa té un consell local. Des de la independència, el 1979, fins al 1991, el govern va ser presidit per Iremia T. Tabai, un polític molt prestigiós (després va ocupar el càrrec de secretari del Fòrum del Pacífic Sud). El va substituir el vice-president Teatao Teannaki's, el qual va ser acusat de malversació de cabals públics a finals de 1994 per Tebororo Tito. **De la Geografia Universal d'Edicions 92 S.A.**

Nota de la redacció:

Recomanam la compra i la lectura de la Geografia Universal d'Edicions 92 S.A. Si ho feis, ús adonareu que el nostre país (els Països Catalans amb 11 milions d'habitants no és tan petit com diu en Lluís Llac. Us adonareu que comunitats humanes de 74.000 habitants, han deixat de ser dependents i s'han fet senyors dels seus destins (i què és millor, ser el dependent o el senyor d'una botiga o d'un super?).

"Casa mia, per pobre que sia" diu l'adagi. Tanmateix, els catalans som molt més rics que els espanyols, que són els qui fan de senyors, els qui comanden sobre l'exèrcit, la policia, la justícia i fins i tot a l'església de la nostra terra. Nosaltres nomen som dependents, els senyors de la botiga són ells. Imitem, doncs al poble de Kiribati enviant els colonitzadors a ca seva. Els de Kiribati estan dins la Commonwealth amb veu i vot, nosaltres estarem dins la Comunitat Econòmica Europea, també amb veu i vot. Ω

N'Antònia Tugores i la seva filla Iolanda Palmer regenten des de fa un any el **Bar la Benziner** des Rafal. S'hi aturen els clients de la benziner i els veïnats de la barriada.

Fa mig any que el matrimoni Pons-Cortés regenta la **Cafeteria Hispania** a la barriada des Rafal. Despatxan pa amb oli, hamburgueses i plats combinats.

En Joan Picó és el delegat de l'**Oficina de la Caixa** que s'ha obert ara fa 2 mesos a la barriada des Rafal.

Fa 20 anys que en Joan Chacón regenta el **Taller Chacón** de reparació de cotxes a la barriada des Rafal.

**PONS
PONTIS**

c/ Costa i Llobera, 10
Telf. 46 36 42
07005 Palma de Mallorca

MOBLES I ANTIQUITATS

Illa Tortuga

ALEX VOLNEY-L'OLLA

Amb franquesa, el primer cop que em varen convidar a col·laborar i a posar-me en contacte amb els nadius americans que romanen a les presons dels USA, vaig rebutjar la proposta argumentant que prou problemes tenim molt més a prop i dins ca nostra. Sóc conscient però que, malgrat la comparació sia odiosa i no tingui res a veure ni geogràfica ni històricament, el paralel·lisme del problema de totes les petites nacions del món és un fet real i malauradament universal. Vaig donar el braç a tòrcer deixant la tossudesa a un costat, i per una petita col·laboració econòmica, vaig ser receptor d'una "revista" feta amb màquina d'escriure i fotocopiada amb fols "standard" amb uns fantàstics dibuixos i bellíssims poemes nascuts del dolor a l'ombra de les presons d'en Clinton.

El més patètic d'aquest genocidi (amb el vist i plau de la comunitat mundial i en nom del progrés), és que l'únic que coneix la gent del carrer, de la seva cultura, són les fastigoses imatges de les pel·lícules. (Com aquí, els qui heu vingut de fora i us informau malament llegint el **Queridos mallorquines** traduït a l'alemany). Per posar un exemple, i m'entren calfreds sols d'imaginar com s'ha escrit la història del món sencer, s'ha demostrat que foren els blancs, els quals amenaçats com es sentien en terres estranyes, no gosaven respectar les lleis de la natura ni la dels homes que hi vivien mimetitzats, aleshores, si es pot dir així, el poder subvencionava cada "cabellera" de "pell roja" que es presentàs. Més tard, veient mutilats als seus germans, els nadius adoptaren també aquest mal costum com a venjança.

Perdè la guerra, contra els colonitzadors europeus, un poble que assimilava l'energia de la naturalesa, sense exhaurir-la. Escarnia la forma dels nius dels aucells, dels ous i dels planetes, per a construir les seves llars. La seva saviesa antiga; la vida i la mort, el mateix cercle que s'obre i es tanca; no pogué evitar la desfeta d'una nació sencera que, en primer terme, rebé pacífica i hospitalàriament els homes blancs. (Recordau que els faxendes, arreu del món, han dit del poble gitano, àrab, o del que avui parlem, que és un poble dotat de traïció. La seva mala llavor s'ha escampat amb els vents de la ignorància; em venen records infantils d'ofenses rebudes per parlar o ser mallorquí o d'algun company i del seu sofriment per tenir llinatges "xuetes", en un món on les forces que mouen a un faxenda, aquí a Mallorca o més lluny a l'illa Tortuga, són les mateixes).

Ens podem fer una idea de com funciona el ridícul patriotisme ianqui. Una cosa d'allò més artificial i fingida. Són tan patriotes perquè el seu país, com a nació, no existeix ni ha existit mai. Pràcticament com Espanya; o tal volta, els EE.UU. siguin un model de convergència de nacions i no d'estats, com el barri de Brooklyn a Nova York, però en gros. Si aquest fos ver, encara podria ser un model per als qui estam dins "Espanya". Del que podeu estar ben segurs, és que, davall els fonaments dels EE.UU., s'hi troben les restes humanes del genocidi que Hollywood s'ha encarregat

de dignificar.

Anau molt en compte amb aquesta editorial mallorquina que mitifica als "indis americans". Ha rebut fortes crítiques dels mateixos nadius americans, tot i haver-hi algunes obres com la carta del capdill Seattle: **Nosaltres som part de la Terra**, i alguns títols més que salven de la sospita d'estar rendibilitzant l'holocaust indi.

Mentrestant, encara, es passen cada dia pel·lícules d'indis, d'una base històrica més que dubtosa, les presons nord-americanes estan estibades de gent jove desarrelada que, sense tenir on aferrar-se, tuda la seva vida en el món de la droga -el gran negoci dels seus botxins-. El desarrelament és tan greu que, com a norma també universal, pràcticament es comuniquen en la llengua dels seus opressors. Els interns de les presons, si són nadius, no tenen dret a dur a terme els seus ritus espirituals. D'altra banda, segons les cartes que ens arriben, l'Avi, el Gran Esperit (Déu), és avui l'única força que els ajuda a seguir vius.

L'home blanc els hi concedeix, com a "reserves", les terres pitjors, ermes i arrassades per proves nuclears. Terres sense valor ecològic, femers radioactius, on els fills d'aquesta nació no puguin créixer ni desenvolupar una vida regida pels seus costums. Ni els més petits poden gaudir del més essencial per a ells: viure de la Natura. Com si encara no n'hi hagués prou, la comunitat internacional resta callada davant un genocidi equiparable al sofert pels jueus durant la segona guerra mundial, i encara ens quedaríem curts amb la comparança. A més a més, si feim comptes, allà on ha posat les mans Europa -Amèrica-Àfrica-Àsia... es succeeix la barbàrie rera rera.

Quan arriben notícies d'un nadiu empresonat que, havent sofert un infart, no ha rebut encara la atenció mèdica que precisa; quan t'aplacen tres cops consecutius la pena de mort que t'han imputat els invasors, podríem pensar que és el final, quan els cors d'alguns companys a l'altre costat de la bolla encara bateguen i les ganes de fer coses no els abandonen, estan vius; ho demostren exemples som els de l'escriptor Sherman Alexie i les seves dues novel·les: **La pelea celestial del llanero solitario y Toro y Blues de la reserva** (que sols trobareu en castellà), o també el fantàstic treball de Robbie Robertson i The Red road Ensemble en un fantàstic CD de disseny amb **Music for the Native Americans**, testimoni de què, en les pitjors condicions, la força espiritual d'un poble pot fer evolucionar la seva "cultura". Aquests dos poemes que, a continuació segueixen, no els trobareu en el mercat. Vull agrair l'enllaç de l'amic i escriptor espanyol Antonio J. Aguilera, l'únic delegat a l'Estat espanyol de **Earthbridge** i de la **Read Trail Alliance**, autor de **Desert visions** i de la recent novel·la **El año que murió Bon Scott**. Li dedico a ell aquest article i la traducció d'aquests dos poemes; un comellar de sentiments eternals d'un poble savi, que ell ha tengut la sort de conèixer; respecte cap els grans, al seny dels qui tenen la raó dins les mans. Ω

Vida tranquil·la

La major part de la vida és del silenci...

Qui ha sentit la caiguda de la neu?

o l'aigua evaporar-se?

o la Terra girar?

Quina oïda s'ha assebellat

del so de la lluentor solar?

o de l'ombra estelar?

Nosaltres els humans,

desprevinguts,

feim ús del so

per a manifestar-nos;

però les coses grans,

les importants,

són el silenci...

Tu no pots oïr

l'alba

el somni

la posta

o els cors angoixats de la gent.

Chopeka-Sepe Ω

La meva cançó de bresol

La nit passada vaig somiar

la vella Illa Tortuga,

semblava com si mai l'hagués deixat

i conèixia la cançó.

La joveneta d'ulls com el desert,

tot pareix l'ahir no molt llunyà.

Em vaig enamorar

de la vella Illa Tortuga

quan els vents tebis em portaren

la mar que em cridava...

Nita dahquelema! ⁽¹⁾

vaig resar perquè perdurassin els dies,

doncs anaven molt aviat.

Vull estar on el Sol

escalfa les altures.

Quan arriba el temps de la cerimònia

pots veure com s'allunyen.

Fegomies fermoses, no mundanes,

quan una al·lota estima el seu al·lot.

Brisa d'herbes sagrades,

tota la naturalesa és salvatge i lliure.

Aquí és on vull romandre en el temps.

"en la vella Illa Tortuga",

i quan el Sol joquinegi

ho ferà ben amunt,

arribarà a la meva oïda,

picarà els meus ulls,

la meva cançó de bresol.

Alights on the Clouds

(Cheyenne/Shawanee)

⁽¹⁾ T'estim (nota del traductor)

Restaurant
Café Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

RESTAURANTE
Casa
Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

FLORS I VERDESCA

MIQUEL LLADO
CATALINA ISERN

OBERT EL MITGDIA

Tel. 47 91 04
Fax 47 62 86

C/. Mozart, 10 - Local esquerre (Vivero)
07008 CIUTAT DE MALLORCA

Internet "Fala" i discuteix en gallec

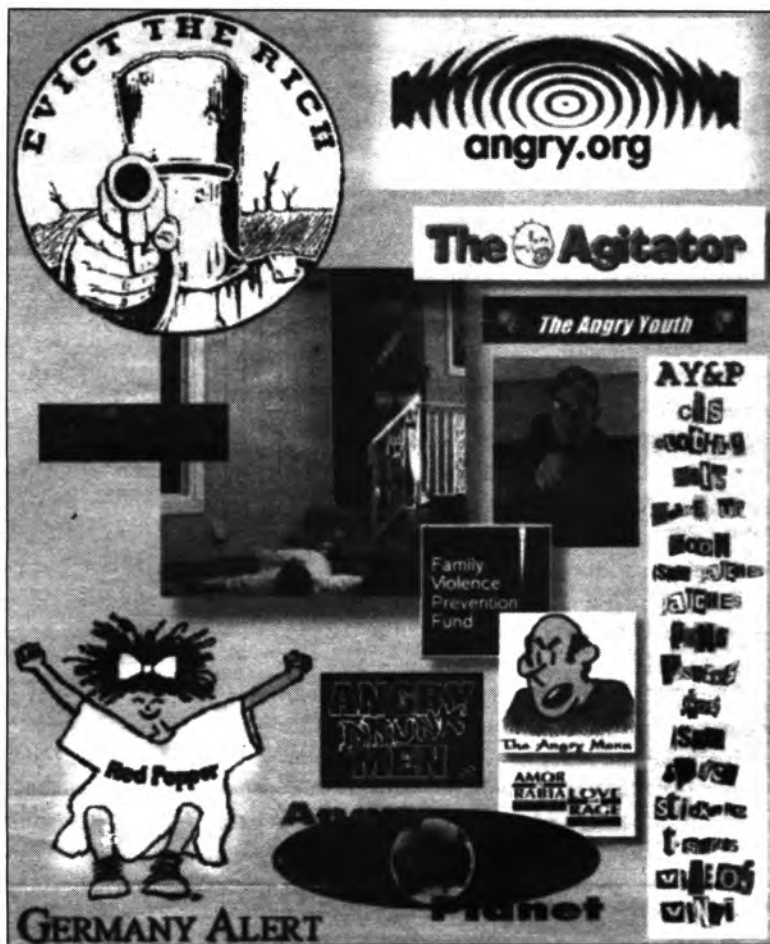
Galego.org és una plana amb la finalitat de promoure i informar sobre la llengua gallega a través d'Internet. Consta de dues parts molt diferenciades. La primera per els qui no coneixen l'idioma, és per resseguir la història del gallec i la seva situació actual. El segon apartat té com a destinataris els especialistes i pretén ser un espai de debat i intercanvi d'informació. Tots els textos se poden consultar en gallec, castellà i anglès. (<http://www.galego.org>).

Als qui segueixen defensant la memòria den Guillem Agulló, assassinat per un grup d'ideologia nazi, i usen Internet per acumular la ràbia necessària per a no oblidar aquest crim (<http://194.224110.3/www/guillem/docs/manifest.htm>).

I el programa d'Intervenció Pacífica per cuidar als nins i joves rabiosos dels EE.UU. (<http://www.cjnetwrks.com/-msconsult/>), que viu en permanent conflicte amb la rabiosa organització Nacional del Rifle dels EE.UU. (NRA) (<http://www.nra.org>).

No hem trobat a Internet aquesta gent de la Plataforma de les Llengos Baleàs. Però saben de bona font que les defensen totes menys la dels pollencins, que parlen estandard i això fa ràbia. També tenen una certa ràbia a la gent de Lloseta, Alaró, Consell i Binissalem, que pareixen lleidetans. El parlar "panecillo" mesclat amb castellanismes, és el que més els agrada. I el castellà de Madrid, és clar. Quan els trobem dins Internet us ho comunicarem, que pot ser ben interessant. Aquesta gent també té ràbia acumulada.

La setmana passada se va presentar als mitjans de comunicació la primera Penya Internet del Barça. La iniciativa

Ira sense límits a través de l'ordinador. Internet permet exterioritzar al ràbia de forma inofensiva.

d'aquesta agrupació que de diu Penya xarxa blaugrana surgeix d'un soci i aficionats del Barça usuaris d'Internet. A la presentació hi van assistir el vicepresident Nicolau Casaus i el directiu Jaume Sobrequès. Redacció. Ω

Cant dels guerrillers

No diguis mai que s'acaba el teu camí.
No creguis pas ser al teu darrer revolt.
El rúfol cel d'avui no pot pas enfosquir el demà que tendrem, l'aire net i el sol.
El temps vindrà, i el dia, l'hora i el minut, sentiràs com la nit retruny del nostre pas.
Ja som aquí ! S'ha fos amb l'enemic vençut aquest passat on has cuidat morir.
El nostre camí, que s'estengui com un foc.
El nostre cant, que s'allargui com el vent.
Que com pluja d'abril amari a poc a poc les glevs de dolor dins el cor de la gent.
No diguis mai que s'acaba el teu camí no creguis pas ser al teu darrer revolt.
Ja som aquí! Portem amagat el sarró, un sol levant, el dur triomf de la claror.
No diguis mai que petges el darrer revolt.
Ja som aquí, milers, i tots portem el sol.

Jueus polonesos anònims sota l'ocupació nazi 1939-45.
Dedicat a tots els qui resistiren la Dictadura del General Franco. Ω

L'ESTEL de Mallorca
INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T

Toldos
FRAU

Carrer de Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18.
07007 Palma de Mallorca

DOS MARES
Las pastelerías
Cuidas y cenas le capricho

Paseo Barceló i Mir, 19. Tel. 27 89 47. Es Molinar. 07006 Palma
De lunes a viernes a partir de las 15.00 h. • Sábados y domingos a partir de las 12.00 h.

Envelats SOTO
FABRICACIÓ I INSTAL·LACIÓ

Envelats de tot tipus
Manuais i Automàtics
Tancaments d'Alumini

C/. Biniali, 4 Local 9 Tel. / Fax 477154 - 276137
Rafal Nou 07008 Palma de Mallorca

TENNIS SON RIGO

Tennis Squash
Futbol-sala Volei
Håndbol Mini-golf
Petanca Tennis taula
Cir. footing Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN **Andrea**

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Ca'n Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

SERVIAUTO ARENAL S.A.

OPEL GM
SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

CAN TITO RESTAURANT
PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

TOLDOS DE FABRICA
SUNSET

Fabricació, Exposició i Venda:
Joan Alcover, 8 - Tel. 77 14 02 - 07006 - CIUTAT

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 • baixos
Teléfono 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

AIGUA POTABLE
A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor

Telèfon 74 27 68

Serveis de Preimpresió

filmació PC i Mac
Barrera, 54 •
Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

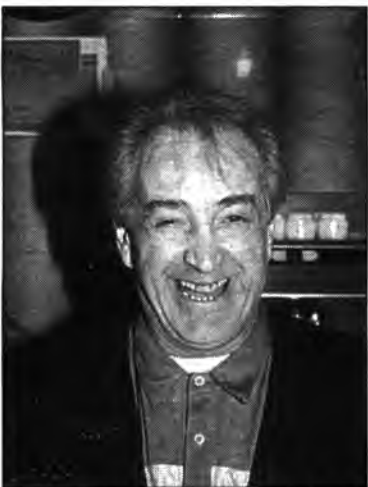
L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIBIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

Fa un any que en Pere Sansaloni, natural de Petra va obrir el **Restaurant-Bar la Cartuja** a la barriada de son Gotleu. Despatxa menús, els dies feiners a 800 ptes. i els diumenges a 1300. També serveix a la carta a uns preus ben convenients.

Fa 8 anys que en Joan Vega regenta el **Bar Jardí** a la barriada des Rafal.

En Xisco Segura regenta des de fa 10 anys el **Bar Sa Ferradura** al Pont d'Inca. Aquest bar és la seu de la Penya Mallorquina Güell, el president d'honor de la qual és en Tomeu Güell, el president en Biel Mesquida i el tresorer, l'amo del bar.

Fa 10 anys que en Jaume Gost, natural de sa Pobla, va obrir la **Botiga d'Antiquitats La Última Adquisició** a la barriada del Viver. Compra i ven moble mallorquí antic i restaurat.

L'ombra d'en Pétain és allargada

PER JOSEP Mª VALL I COMAPOSADA. ESTAT CATALÀ

Francisc Macià i Llussà, l'únic president lúcid que ha tingut el nostre país, ja ens deixà escrit: "Tots tenim una gran responsabilitat per a cada moment que deixam passar sense respondre amb l'acció. Responsabilitat davant nosaltres mateixos, i responsabilitat davant de la Història, que ens jutjarà a tots plegats".

El president Pujol -igual que el faraònic president francès Mitterrand, que en la seva joventut fou fervorós militant del règim pro-nazi establert a Vichy entre el 1940 i el 1944- fa temps que està preocupat pel seu traspass metafísic als anys de la gran Història de Catalunya.

Doncs bé, en un intent ponderat per a trobar-li el lloc escaient entre els prohoms de la nostra pàtria, hauríem de fer-li un seguiment exhaustiu de la seva conducta nacional i personal. Tot plegat necessari per a poder valorar si és prou digne de trobar-se en el panteó, que la memòria col·lectiva del poble català atorga als excepcionals homes de Catalunya, com per exemple un Pau Claris o un Francisc Macià.

Jordi Pujol i Soley -igual que el mariscal Pétain a França- podria haver tingut un brillant futur com a president d'una Catalunya lliure i sobirana. Però en els moments clau li ha mancat la decisió i el caràcter, dissortadament com a tants d'altres catalans, que veritablement marquen la diferència entre un líder i un oportunista. El primer sap crear oportunitats, el segon només les espera.

Lluny li queden a n'en Pujol aquells foscos anys del franquisme: els "fets del Palau", la repressió, la presó, la clandestinitat...

Pensem que la majoria de votants d'en Pujol són els que encara admiren la seva primera etapa política, certament arriscada i decidida, que contrasta amb la covardia i espanyolisme barat que llueix avui dia el nostre president botifler.

Però amb la mort del dictador també es començaven a esvaïr les alegries i les esperances. Es comencen a fer greus errors de política nacional, que encara estarem lamentant molt de temps.

Primer es fa campanya en pro d'una constitució que no reconeix un estat plurinacional i deixa intactes les estructures reaccionàries del règim feixista, o sigui, les forces de repressió de l'anterior estat antidemocràtic: l'exèrcit, la policia i la guàrdia civil, a més del funcionari.

Després es votà favorablement a l'estatut d'autonomia de Sau (1978), encara més migrat i neulit que el de Núria (1931).

L'any 1980 en Jordi Pujol és investit president de la Generalitat de Catalunya amb el suport de l'Esquerra Republicana; poc després començaran les principals desercions de patriotes al si de Convergència, la més significativa de les quals fou la del malaguanyat Joan Creixell i Plajà (1946-1994), quan es comencen a ensumar la traïció dels seus capitosts.

Malgrat tot, la renúncia definitiva a una sobirania nacional més a menys plena, s'albira amb l'estrany "pronunciamiento" del 23-F del 1981. En Pujol i tot el seu gabinet es veuen sorpresos per la insospitada rebel·lió del cap dels mossos d'esquadra quan, proveïts els seus homes amb armes llargues per consentiment del Govern Català, es posa a les ordres del governador militar per arrestar al president i els seus consellers en el mateix Palau de la Generalitat.

El president Pujol se sent més insegur que mai. Malhauradament ja serà incapaç de reconduir la situació. A partir d'aquí tot són renúncies. D'ençà aquell fatídic moment, acceptant la LOAPA, en Pujol i la seva camarilla no es plantejaren cap mena d'estratègia política nacional per a Catalunya, encaminada a establir una autèntica pàtria on els catalans ens poguem sentir lliures i amos de casa nostra.

No cal fixar-se gaire per a veure que totes les reclamacions del govern català, en l'àmbit cultural i lingüístic principalment, són més aviat resistencialistes i no corresponen a una autèntica planificació de la recuperació nacional.

Adhuc el Parlament català ha acabat convertit en un pandemonium de maquiavel·ls locals, on només es discuteix -com en les famílies menyscabades en el moment d'estalviar- la xocolata del lloro mentre els diputats cobren per fer la becaïna.

Desgraciadament per a ell i per a tothom, en Pujol és un home nacionalment cansat. Se li han esgotat les idees de futur sobre el nostre país. La seva fatiga política no li permet veure que la salvació dels catalans -com a nació i com a ètnia- només pot passar per una independència total i real de Catalunya.

El senyor Jordi Pujol passarà a la posteritat com un president de segona fila, més proper a la raconeria d'un Tarradellas que a la noblesa d'un Macià. Inclús qui el volia veure com un De Gaulle -primer

resistent, més tard alliberador i finalment president- tan sols podrà veure'l com un Pétain. Però no el Pétain de Verdun sinó el de Vichy.

Malgrat les distàncies temporals i històriques que separen la Catalunya dels anys 90 de la França del 40, ens sobte desagradablement comprovar que certes actituds socials i polítiques que van portar a una gran part dels francesos a tol·lerar l'ocupació nazi, i adhuc afavorir-la, es tornen a repetir en una altra escala i context, però amb la mateixa intensitat i perill per a la supervivència de la consciència col·lectiva del poble, ja prou malmesa per la colonització, a la Catalunya actual.

Quan veiem a n'en Pujol actuant com una d'aquelles comparses que periòdicament organitza per a satisfer el seu desmesurat "ego", envoltat de seguidors de conducta política sectària i aclamat per una banda d'entusiasme en nòmina, hem de pensar que el Pétain col·laboracionista va ésser recolzat per bona part dels francesos, que el veien també com un mal menor.

L'any 1940, després de la ràpida caiguda de França, ell era l'home fort que amb un passat gloriós en temps de la gran crisi -la Primera Guerra Mundial- va salvar França del col·lapse bèl·lic a la batalla de Verdun, el 1916. Alguns il·lusos francesos creien que tot i havent-la rendit als alemanys, el règim de Vichy tindria certa autonomia per a sostindre les despulles de la "grandeur".

A la fi, l'ancià mariscal va acabar essent un titella dels nazis i restà captiu de les polítiques repressores que les tropes d'ocupació de l'Eix, efectuaven contra la seva gent.

Un cop alliberat el territori francès, només la seva avançada edat el salvà de l'execució per alta traïció. (Tindrà en Pujol aquesta sort?).

I així, en Pétain, podent haver passat a la història de França com un heroi, ho ha fet com un traïdor.

Però no tot el règim de Vichy era fruit d'un sol home. Darrera el president Pétain hi havia tota una legió de pèrfids renegats, assassins impiadosos i miserables esclaus. Tant els era la seva ideologia anterior, ara s'agruparien entorn del nou sistema on podrien obtenir la rel·levància que -en condicions normals i democràtiques- la seva mediocritat els hagués impedit posseir.

Per exemple, si no ens és difícil veure en Jordi Pujol com un Henry-Phillipe Pétain, tampoc ens es fa estrany reconèixer en el sibil·lí Maurice Papon a un botifler com en Miquel Roca. Ben mirat, fariem

escarafalls al comparar al genocida Kaus Barbie amb un retorçat com n'Alejo Vidal-Quadras, o el sinistre Paul Touvier amb l'infaust José Mª Trías de Bes?

I és que tantes similituds arriben a fredar al més cald, perquè pel seu tarannà caní, també l'arlot Josep M. Sala podria passar per un paràsit com en René Bousquet o el pusil·lànim Narcís Serra pel gos del Reich, en Jean Leguany. Llegim el que diu el rònc panflet ABC sobre aquest Pétain del sud dels Pirineus: "Aunque debería ser lo normal, no deja de producir satisfacción el oír hablar a Jordi Pujol, como ha hecho en París, sobre el futuro de España. El presidente de la Generalitat se proclamó "el político español más optimista sobre el futuro de España". También resulta tranquilizador el reconocimiento de que los límites a los traspasos de competencias a las Comunidades Autónomas se encuentran en la Constitución y en los Estatutos de Autonomía. Jordi Pujol siempre ha tenido un innegable sentido de Estado que, desgraciadamente, prefiere ocultar en casa y mostrar fuera. Era ya tiempo de que hiciera gala del "seny" que le caracteriza". Aquest extracte pertany a la columna intitulada "Pujol y España", apareguda el 9/1/97 a l'ABC i signada amb el pseudònim "Ovidio", darrera el qual s'amaga un dels articulistes més coragres i malsans d'aquest patètic rotatiu madrileny.

El PAIS del dia 25/11/96 reproduïa unes paraules que Xabier Arzallus, líder del PNV, havia dit sobre el nostre Pétain casolà: "Les creía con más imaginación que la de pedir simplemente una minucia como la de los impuestos especiales, cuando puede pedir incluso la independencia".

Tanmateix el nostre president ja podia anar demanant: ni els impostos especials -entre moltes altres coses- no ha aconseguit. En Pujol hauria de fer-se seva la frase del sacerdot italià Dom Sturzo quan pronuncià, davant les pressions d'alguns dirigents del seu partit per a que recolzessin el govern d'en Mussolini, el que diria qualsevol persona amb caràcter i sentit nacional: "Es col·labora de dret, no d'agenollat".

La Catalunya espanyola que ens volen vendre la majoria de partits polítics catalans no té futur. Com tampoc en tenen les oliveres corcades pels rossegadors i els paràsits, ni les plataformes estrambòtiques sorgides de la xerinola nocturna d'un il·luminat. Tot i la impertinent desídia dels partits parlamentaris catalans, n'hi ha un que acabà interpretant el ridícul paper

d'estrassa: Convergència va reunir a capgirar la història amb un "trencament democràtic", i va acceptar, per por als "poders fàctics" (espanyols, això sí), la reforma "democràtica" (?).

Es negocià a la baixa una "transició" de pa sucats amb oli, que no deixava reconeguda la sobirania nacional de Catalunya. A més, el "jefe del estado" seria un individu negat per a qualsevol càrrec de projecció pública, ensopit i lacònic -fill d'un degenerat Borbó reaccionari, poc sobri en els vicis- nomenat a dit pel dictador Franco.

El partit d'en Pujol va fer campanya a favor de la Constitució espanyola. Ens varen dir que seria el mal menor, i ha esdevingut el mal més gros de tots. Ja que fa passar l'estat espanyol com a democràtic quan encara li resta molt per arribar a ser-ho.

I encara ara hi ha barruts que diuen: Catalunya es va autodeterminar tot votant la Constitució espanyola". Els bords que ho repeteixen com cotorres enrogallades no militen exclusivament en les files del PSOE i el PP de Catalunya: també es troben entre la nefasta coalició vincladesques de Pere Esteve i els caragirats de Duran i Lleida.

Els convergents van acceptar de participar en unes eleccions tot i que, no tots els partits catalans, havien estat legalitzats. Es va accedir, en connivència amb els franquistes, a deixar de banda partits tan històrics i representatius com Estat Català o l'Esquerra Republicana de Catalunya, contribuint a la seva il·legalitat.

CDC va acceptar de tornar a negociar un Estatut d'Autonomia. Va reconèixer, en definitiva, un nou pacte colonial.

I és que per desenmascarar a tots aquests col·laboracionistes i botiflers de torn, res millor que rellegir un extracte de les clarividents paraules que el psicòleg Carles M. i Espinalt ens deixà escrites en el seu L'error de certs catalanistes, publicat l'any 1986: "Apa! Ens deixen gairebé les butxaques pelades i no manca el faxendós que somnia en projectes catalans per a redimir Espanya. Aquesta mena d'actituds justifica una de les frases fetes que, la nostra gent, sol tenir més a la punta dels llavis, o sigui "cornuts i pagar el beure". I és que, afortunadament, els hi coneixem la flaca. Què volen reformar? Allò que ens cal a nosaltres són mètodes per a vitalitzar i enfortir Catalunya. El feixisme va

deixar-nos amb tan poques forces que necessitem totes les energies i totes les idees per a nosaltres mateixos. Pensem que, aquí, ningú no ens ha indemnitzat de l'intent de genocidi. Com podem tenir temps de pensar en els altres? (...) En previsió, no ens caldria plantejar-nos millor el concepte de democràcia? Adhuc podríem fer-nos una pregunta punyent: vivim en una democràcia? En rigor, manifesten els catalans llurs opinions? Poden els nostres vots regenerar res?

Espanya és una casa ensorrada a la qual només queda la façana dreta, però per dins res no s'aguanta. L'autèntica valua la té en el solar, ben situat i enganxat a Europa. Reedificar-lo i fer-ho bé, enmig de tanta runa, només pot ser obra de l'Europa plegada".

Que quedi ben clar, doncs, al president Pujol i a la resta de botiflers -voluntaris o involuntaris- que encara el recolzen, que Catalunya anirà endavant a pesar de tots ells.

Els autèntics nacionalistes moderats -els independentistes- mai no cedirem a la traïció dels regionalistes radicals i exaltats de CiU, els quals amb les seves polítiques d'escurrialles no paren d'abocar-nos al desastre col·lectiu.

Tenint clar que l'enemic és l'Estat espanyol, no hem de parar fins a neutralitzar amb respecte i justícia, però també amb fermesa i contundència -del primer a l'últim- a tots els seus còmplices i col·laboracionistes inquisitorials que, a desgrat d'una majoria de catalans, s'arrosseguegen per casa nostra.

Si no defallim, si no claudiquem, si decidim lluitar per a guanyar el futur de la pàtria fins a les últimes conseqüències, amb una voluntat i un sentiment incorruptibles, en aquest moment tothom reconeixerà que ens haurem fet dignes de Catalunya.

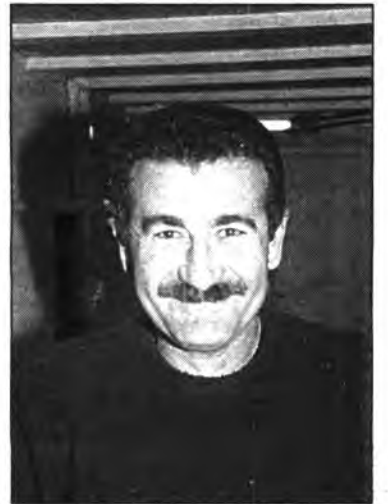
Quan la nostra nació -de Salses a Guardamar i de Fraga fins a Maó- disposi d'un Estat Català independent i sobirà que retorni la llibertat, la democràcia i la prosperitat a la terra, de tots aquests escursons tan sols en sentirem renecs en boca d'alguns antics electors.

Sortosament, la nova classe política que sorgeix del trencament amb Espanya, serà molt més sana i decent que tota aquesta colla de renegats que diuen voler representar-nos.

I als Pétaïns que ens prefereixen veure colonitzats que independents, que els jutgi la Història, doncs ella és la jutgessa més justa i -alhora- el jurat més sever. Ω

Na Carme Casado, natural de la Vileta, fa 2 mesos que ha obert el **Forn Pa i Brusques** a la barriada des Rafal.

En Josep Soto, natural d'Andalusia, fa 7 anys que va obrir el **Taller de Toldos Soto** a la barriada des Rafal Nou.

Cirurgia plàstica de Mallorca, deixeble del Dr. Pitanguy

El Dr. Alfons Lucas, resident al Port d'Alcúdia, acaba de concloure la seva formació de cirurgia plàstica en la clínica més prestigiosa del món en la seva especialitat, la del professor Ivo Pitanguy, creador de tècniques modernes i pare de la cirurgia estètica. El Dr. Pitanguy ha format un total de 234 cirurgians plàstics, actualment repartits per 32 països, dels quals només 10 de l'Estat espanyol, la majoria dels quals exerceixen a Madrid i Barcelona. El doctor Alfons Lucas, únic deixeble del Dr. Pitanguy a les Illes Balears, després d'una rigorosa selecció i quatre anys de formació, acaba d'obrir consulta al Port d'Alcúdia.

Per aquest motiu li feim unes preguntes:

Perquè vareu elegir estudiar amb el professor Pitanguy?

Els anys seixanta, el Dr. Pitanguy va crear la seva escola i va començar a difondre les seves tècniques en cirurgia reparadora i estètica que avui estan reconegudes a tot el món. Considero al Dr. Pitanguy com el pare de l'actual cirurgia estètica i la seva escola és la més prestigiosa a nivell mundial. Els alumnes, i potser aquesta és la raó de la meua elecció, durant els anys de formació en aquesta escola, tenen l'oportunitat d'operar conti-

nuament, i això fa que en acabar la carrera, surtin amb una experiència que crec és impossible trobar a cap altre escola.

Com vos va ser possible entrar a n'aquesta escola?

Anualment se reben més de 200 currículum per una mitjana de 10 places. La valoració és difícil, ja que el nivell dels candidats és excel·lent. Per entrar-hi s'ha de tenir un mínim de tres anys de cirurgia general i presentar referències professionals. A més de l'anàlisi del currículum, passam examens escrits, entrevistes amb el cos docent i amb el professor Pitanguy. Els candidats aprovats ens dediquem tres anys a temps integral a dominar aquesta especialitat.

El doctor Pitanguy, és molt exigent?

Ho és, la complexitat de la cirurgia plàstica, que toca els sentiments més íntims de les persones, exigeix una preparació tècnica i psicològica molt alta del cirurgià.

Com especialista en el tema, podrieu dir-nos quina és la diferència entre cirurgia reparadora i cirurgia estètica?

La cirurgia reparadora corregeix deformitats i alteracions funcionals, i la cirurgia estètica ho és de l'embelliment i rejuveniment.

Com pot la cirurgia plàstica ajudar a una persona a superar un problema psicològic relacionat amb el seu aspecte?

Vivim en un món on hi ha establerts uns canons de bellesa. També hi ha persones afectades psicològicament per alguna deformitat o simplement que no estan satisfetes amb alguna part del seu cos. En aquests casos, posar-se en mans d'un bon especialista, d'un bon cirurgià plàstic, pot ajudar a superar aquest problema.

I per acabar, Dr. Lucas, qui s'opera més, els homes o les dones?

Actualment les dones; no obstant això augmenta el nombre d'homes que venen a les nostres consultes per cercar solució als seus problemes com és ara la calvicie, els greixos acumulats, rejuveniment de la cara, arreglar-se el nas...

El Dr. Lucas ha tornat del Brasil. Ha obert consulta al Port d'Alcúdia. De moment és l'únic especialista deixeble del Dr. Pitanguy a Mallorca. Li desitjam bona sort. Magdalena Truiols. Ω

El Dr. Ivo Pitanguy amb el Dr. Alfons Lucas.

Na Roser Torres, natural de Catalunya, fa 14 anys que va obrir la **Perruqueria Xari** al Rafal Nou.

N'Antonia Prats, natural de sa Calatrava, regenta des de fa 5 anys el **Bar Pipe** al Rafal Nou. Aquest bar és la seu del **Club de Futbol Rafal Nou** de recent creació.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

A la plaça des Banc de s'Oli, lloc primer pis per trenta mil pessetes. Tel. 665336.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanar per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Insero o hotels. Preus econòmics. Tel. 652674.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pili-lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de

publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qual-sevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Tenc 23 anys, estic acabant la carrera de ciències polítiques i sociologia. Voldria contactar amb empresaris per a començar a fer feina després de l'estiu. Preferentment treballs administratius, tot i estar obert a qualsevol altre possibilitat. Miquel A. Rodríguez. Poeta Juan Boscan, 4-4c-18013 Granada.

PERSONALS

Industrial de 50 anys. 500.000 al mes. Desig conèixer dona senzilla, no fa res si té fills, que sia amorosa i dolça. 717354.

Relacions públiques viuda de 41 anys, bona situació, bona presència, esdevenidor resolt, desig amistat amb senyor culte d'edat similar a la meva. 717354.

Arquitecte, 49 anys, bona presència, 500.000 al mes, desig amistat senyora culta, formal i sense problemes. 719534.

Viuda 65 anys, molt distingida, bons ingressos i un cor gran. Desig conèixer senyor culte, 712064.

Industrial, 47 anys, ingressos elevats, pisos, cotxe, negocis; desig amistat amb senyora de 30 a 40 anys, que sia seriosa i sense problemes. 719534.

PER IL-LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Atreveix-te a cridar-me! Jo també ho necessito, me trobo sola. Tenc amigats, però me manca l'amor. 716385.

És que l'amor no té poder damunt tu? Industrial de 39 anys. 500.000 al mes, pis, xalet, cotxe. Desig casar-me. 717354.

Viuda, 55 anys, sense fills, negocis propis, pisos, estalvis; desig refer la meua llar amb senyor culte entre el 55 i els 68 anys. 717354.

ATS, 32 anys, viuda i amb una nina, sense problemes econòmics, desig amistat amb senyor formal. 719534.

Separat de 28 anys, tenc una bona feina, som senzill, amant de la llar i tenc la vida resolta. Desig refer la meua llar amb al-lota de la meua edat. 712064.

Enginyer de 36 anys, fadrí, futur assegurat, bona presència i molta d'il·lusió. Me vull casar amb al-lota seriosa entre el 25 i 36 anys. 719534.

Senyora de 27 anys, alta i atractiva, desig amistat formal amb senyora i senyoreta entre els 20 i els 40 anys. 726385.

Divorciada de 57 anys, 1'70 d'alta, currota i elegant amb estudis superiors, pis i estalvis importants. M'agradaria refer la meua llar amb senyor culte. 712064.

Separada de 32 anys, estudis universitaris, cotxe i apartament, visc sola. Vull amistat amb senyor formal, m'és igual el seu estat civil. 726385.

Viuda de 57 anys, 1'65 d'alta, sentimental, pis, cotxe, estalvis... M'agradaria conèixer senyor mallorquí, culte i sense problemes. 726385.

Al-lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al-lots i al-lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al-lots i al-lotes que com nosaltres estiguen penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua.

Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Senyoreta de 25 anys, morena, amorosa, simpàtica i amant de la llar. Bona situació, estalvis i cotxe. Cerc company fins els 40 anys. 712064.

Administratiu fadrí de 26 anys. Bon lloc de feina, estalvis, cotxe... M'agradaria trobar una al-lota formal per casar-m'hi. 712064.

Modista, separada i sense fills, de 31 anys. Pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor culte per refer la meua vida. 712064.

Empresari de 43 anys. Divorciat sense fills. Casa, cotxe i un parell de negocis. Vull conèixer al-lota sense fills ni problemes. 712064.

Fadrina de 62 anys. Tenc pis, xalet i cotxe. Vull conèixer senyor viudo o fadrí, culte i sense fills. 712064.

Viuda de 56 anys, encara som ben guapa i tenc la vida resolta amb xalet, pis i estalvis. Vull conèixer senyor. 712064.

Fadrina de 31 anys. Curra i culta. Tenc pis i estalvis. Vull trobar un al-lot formal. 712064.

Estudiant de 22 anys. Som curro i culte. Vull trobar una al-lota de 18-20 anys. 712064.

Divorciat de 42 anys. Alt, culte i amant de la llar i dels nins. Cerc senyora dolça i afectuosa. 712064.

Viuda de 49 anys, joliva, cultivada i de poble. Tenc cotxe i vull refer la meua llar amb senyor bona persona i treballador. 712064.

Separada de 40 anys. Amorosa i simpàtica. Vull refer la meua llar amb senyor formal. 712064.

Metge retirat. Som ben curro i agradable, 1'76 d'alt. Vull conèixer senyora de gran cor. 712064.

Me trob ben tota sola. Tenc 52 anys i visc de rendes. Pis, xalet, estudi, cotxe... te faré feliç. 712064.

Militar fadrí de 29 anys, joliva, amorós i agradós. Me vull casar amb al-lota seriosa entre els 25-29 anys. 712064.

Divorciat de 65 anys: negocis, pis, xalet, cotxe. Vull conèixer senyora per no estar tot sol. 712064.

Senyoreta de 25 anys. Som morena, galanxona, simpàtica, d'1'65 d'alta. Tenc estalvis i cotxe. Cerc company fins als 40 anys. 712064.

Senyora de 63 anys. Tenc una bona pensió. Som jovial, atractiva i encara estic per jugar a conillons amagats. Cerca'm al 712064.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al-lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau,

pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Poligon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traidors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servi-com-es

Si voleu col·laborar amb "Ajuda per als nens del carrer", grup català d'ajut a nins abandonats sobretot a Sud-Amèrica, podeu informar-vos al telèfon 93/6666354 o ingressar donatius a la Caixa 2100-3071** 721010.

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Si voleu samarretes de bona qualitat amb brodat de les quatre barres en or i flama a la mànega i a la solapa i el lema **Catalunya** en brodat daurat sobre el cor. En tenim en negre, blau i blanc i de virolades. Costen entre 2000 i 3000 ptes. També tenim banderes catalanes independentistes i de les altres de 1000 a 2000 ptes. segons la grandària, adhesius i altre material patriòtic. Contactau amb el telf. 964/207607 de Castelló. Els mallorquins podeu contactar amb el 265005 de s'Arenal.

Grup que té com a finalitat aconseguir la màxima difusió de la independència arreu de la nació catalana vos enviarà mostres de material editat. Esperam les vostres idees i la vostra col·laboració. Escriviu a l'Apartat 13.203-08080 Barcelona.

BORSA DEL
MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

Dos llibres de M. López Crespí: Vida d'artista i Històries del desencís

ANTÒNIA VICENS

Un esperit de revolta i de justícia

Històries del desencís (Editorial Moll, 1995) i *Vida d'artista* (Llibres del Segle, Girona) són els dos darrers llibres de M. López Crespí (Premi de les Lletres 1987, Premi Ciutat de Palma de Narrativa i de Teatre, Premi de Literatura Ciutat de València, Premi de Narrativa de la Generalitat de Catalunya 1993, etc, etc). Com escriu Antònia Vicens: "De tot d'una, quan vaig veure'n el títol, *Vida d'artista*, vaig pensar en la possibilitat que en Miquel hagués afluixat, durant una temporada, la seva caparrudesa d'anar recordant-nos, llibre rera llibre, la història dissortada d'aquest petit país, la dels seus habitants, que viuen en una constant i evolutiva esquizofrènia quant a identitat, renegant del seu

tarannà que ell ha viscut tan a fons, del tot implicat.

'En el seu llibre de memòries, el polèmic *l'Antifranquisme a Mallorca 1950-1970*, ens conta que va començar a escriure a la revista del col·legi La Salle, i que de ben jove ja fou corresponsal clandestí de Ràdio Espanya Independent. Com si l'esperit de revolta i de justícia, el seu tremp ferm i resolt que l'ha mantingut, sense fer-se concessions, sobre la línia difícil d'una coherència ben assimilada, a cops de ploma i de lleialtats, hagués nascut amb ell i formàs part de la seva ànima.

'Tornem emperò a *Vida d'artista*. Ja que si la meua imaginació es va desbocar, euga aspriva, cap a romanços plaents, èxits fàcils, i amors tintats de color de rosa, només d'obrir-lo, el llibre, ja em vaig adonar que m'equivocava de cap a peus, i que per a en Miquel López

Crespí dir *vida d'artista*, és com per un altre dir: vida de ca. Mala vida. Puta vida.

Emprar les paraules com si fossin un bisturí

'I, per res del món no voldria, jo, ara, que alguns dels meus comentaris produïssin un daltabaix paregut a en Miquel López Crespí, perquè crec que, d'una manera ben voluntària, no hi ha experimentació a la seva prosa, sinó que és una prosa que arriba a ser concupiscent de tan despullada, com si en Miquel volgués adaptar la desolació que pateixen els seus personatges a la devastació d'una prosa igualment vençuda, i humiliada. Com si, cirurgià o curander, empràs les paraules com si fossin un bisturí per burxar dins les ferides més íntimes, i, tanmateix, veient-se incapaç de guarir-les, volgués com a mínim mostrar-nos-les. A carn viva.

L'obra d'en Miquel López Crespí camina tota sola sense les crosses de cap moda, ni la protecció de cap capella literària.

'En aquesta estimada i també plorada illa, a la qual al·lots sense escrúpols han anat convertint en una mena de meretriu engalanada de joiells falsos que mig xerroteja quasi tots els idiomes del món i menysprea la llengua pròpia, en aquesta terra adúltera que ens ha tocat viure, l'amiguisme intel·lectual, per a la bona salut de la literatura, és més mortal que la sida.

'En Miquel López Crespí ben segur que ha sentit damunt l'epitel·li dels seus llibres els estralls d'aquest virus destructiu. Perquè, ja n'hi ha prou d'arrauxats gurus, capares que s'autoproclamen totpoderosos dins l'univers de les lletres catalanes, i, amb afany exterminador, van sentenciant qui és digne d'entrar en el regne dels escriptors,

i qui no és digne d'entrar enlloc.

'L'obra d'en Miquel López Crespí, però, camina tota sola, sense les crosses de cap moda, ni la protecció de cap capella literària. No necessita tenir ciris encesos. Ni rebre efluvís d'encens que l'entabanin.

'Els personatges que ens mostra, desheretats d'aquest món, utòpics i disbauxats, caminen sense amor. No hi ha gens d'amor dins la seva vida, ni dins cap plec del seu cor. Són pobres diables deixats de la mà de Déu. I, com ja he dit abans, ens ho conta amb una prosa que fereix la sensibilitat de tan despullada.

'Supòs que això, ferir-nos, és el que es proposa en Miquel. Tirar-nos a la cara la vergonya més rònega. I, amb una mica de sornegueria, i un pessic de cinisme, crear-nos malsons.

'Si de bon de veres aquesta és la seva intenció, ell almanco pot dormir tranquil. Perquè ho ha aconseguit. Plenament". Ω

Un insumís franciscà protesta "a l'estil Gandhi" a Bilbao

El frare franciscà Jexux Artola (a la fotografia) i altres cinc insumissos condemnats per la seva negativa a fer el servei militar o la prestació civil substitutòria, foren detinguts la setmana passada a Bilbo per la Ertzaintza mentre realitzaven una acció de protesta contra l'Exèrcit professional.

Amb motiu del Dia Internacional contra la Violència, tots sis se vestiren amb llençols blancs a l'estil del pacifista Gandhi i encadenaren els seus braços a uns tubs. Llavors se colaren a les dependències d'una empresa que "col·labora amb la instauració d'un sistema professionalitzat de Forces Armades per a principis de l'any 2000".

Allà foren detinguts. La Ertzaintza se va torbar més d'una hora en separar als antimilitaristes, quatre dels quals ingressaren a la presó de Bassauri al pesar sobre d'ells una ordre de busca i captura. Tots havien estat condemnats per insumissió. Ω

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

**NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?**

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

Fa 8 anys que en Xisco "Junior", juntament amb son pare se dedica a la edició de llibres al Taller Gràfiques Xisco al Viver de Ciutat.

El matrimoni March-Mendez, regenta des de fa 20 anys el Bar Ideal a la barriada des Rafal.

Fa 19 anys que en Pep i na Carme obren la Botiga de màquines de cosir Suingo a n'es Rafal.

En Guillem Alemany regenta des de fa 10 anys la Imprenta son Ametler a la barriada des Viver. Aquesta impremta fou oberta pel seu padrí, Guillem alemany, que era el mestre de l'impremta del Bolletí Oficial de la Província, fa devers 40 anys.

La cuina de na Tonina Receptes de Ciutadella (i 3)

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

M'agrada Menorca tant a l'hivern com a l'estiu. Ara, si els dies són bons, podem contemplar les tanques verdes, ubèrrimes, envoltades de paret seca on hi campen vaques que donaran amb escreix llet cremosa i espessa per fer els millors formatges. Les pedres i l'herba fan una perfecta combinació cromàtica. Pareix que són allà just per donar plaer a la vista.

A l'estiu, les seves cales recon-

dites ens criden i ens ofereixen arenes daurades i aigües color de maragda. Per Sant Joan, a Ciutadella, es fan les festes més vitenques i concorregudes de l'any. Els ciutadellencs, amb el seu sentit tan ample de l'hospitalitat, obren de pint en ample les portes de casa seva als visitants. Tot comença al so del flabiol i acaba en un soroll fosc d'avellanades esclafades per les potes dels darrers cavalls que fan mutis fins

G l o s e s Durant la Guerra Civil (XIV)

PER CLIMENT GARAU I SALVÀ

Jo des quarter vaig sortir, després d'haver declarat, me donaren llibertat, per ca meva residir. Però se me va advertir, que en aquell precís moment, tenia l'expedient, el qual 'via de complir. M'assenyalaren destí, allà al Puig de sant Pere, de soldat duia guerrera, i fusell pel seu servir, allà jo vaig passar-hi a la vora de un any, me sentia molt estrany, llibertat no aconseguir. Després de un any passat, canviarem de destí, m'enviaren a servir, a n'es Fort d'Endarrocat, sense tenir llibertat, allà jo me consumia en grossa ànsia esperaria, es final des resultat. Ademés de indagar, als senyors de Lluçmajor, inclús el senyor rector, si mal poguessin trobar. Tots ells varen declarar, que feia de podador, que tocava saxofó pels balls poder alegrar. Tres anys me tengueren prés, fent servici de soldat, quan es procés acabat, de mal no trobaren res. Vaig passar és calvari aqueix, per servir a sa República, era una cosa injusta,

sa sort un no sap on és. Quan me varen lliberar me vaig posar a treballar, arbres joves a forjar, en ritme molt elevat, molt de client aconcentrat, que feina me mandaria set homes jo dirigia, cinc pessetes senyalat. Cinc pessetes se guanyaven de jornal en aquell temps, no hi havia elements, per colcar no n'empleaven. A peu els camins trespavem, devuit hores de treball, ja podeu veure quin ball els jornalers que dançaven. Cuaranta un anys tenia, quan me vaig poder casar, una casa vaig llogar que vuit duros pagaria. Però bon ritme duria, per poder guanyar doblers, amb so tabac interès, contrabandista em feria. Tot interès vaig posar després d'haver-me casat, duia camí assenyalat, de finques poder comprar. Per poder-me ajudar, per quan seria major, això era sa il·lusió que a dins mi se va aficar. S'objectiu vaig conseguir unes finques compraria a elles les cuidaria, per molta fruita collir. Això va ser un camí per jo poder avançar

l'any vinent. I mentre ha durat la festa han durat les berenetes, el ginet, les pomades... Si heu tengut la sort de ser hostes d'alguna casa particular, pot ser que hageu dinat de bullit i, si ha estat així, probablement aquesta és la recepta:

Ingredients:

400 grams de carn de vedella
Mig pollastre
Una fulla de col
Un pastanagó
Un nab
Quatre pebres vermells
Patates
Oli i sal
250 grams de sopa

Bullirem la vedella amb aigua i un poc de sal. Quan sigui quasi

cuita hi afegirem el pollastre, la col, el pastanagó i el nab i ho farem coure mitja hora més.

Després ho colarem i reservarem el brou per tal de coure-hi la sopa, que serà el primer plat.

Apart, pelarem patates, no gaire grosses, i les bullirem amb aigua i sal.

Torrarem els pebres i en ser freds els pelarem i els tallarem a tires, les posarem al foc dins una greixonera amb oli i sal i ho farem coure una estoneta. Tot seguit esflorarem la carn, la trossejarem i l'afegirem als pebres, ho farem coure a poc foc uns minuts i ja ho podem servir, acompanyat de les patates bullides.

Sé cert que si ho provau us en llepareu els dits (és un dir). Ω

cosa que vaig alcançar el meu somni se complí. Lo que també m'ajudà, que bon músic jo seria quan jo uns dotze anys tendria es clarinet practicar. Amb això vaig destacar a dins nostre Lluçmajor, Banda de gran distinció allà me vaig col·locar. De clarinet principal a mi m'assenyalarien perquè de fet trobarien que era bon menestral. Executant magistral amb ses peces de concert, ho era de bon acert,

no trobava cap rival. Orquestrines se formaren a dins nostre Lluçmajor, per tocar el saxofó els components me cercaren. "Montecarlo" li posaren a sa que vàrem formar, bastants d'anys va aguantar, i molts de duros guanyàvem. Se "Montecarlo" formàrem, orquestra original, amb un personal cabal, a tot públic conquistàvem. Sa "Ledo" més tard creàrem, "Los Faraones" també, molta feina se va fer, de balls molts ne celebràrem. Ω

A l'entorn de la Quaresma

PER EN VICENÇ DE SON RAPINYA

De la mà d'En Carnestoltes set jorns avui són passats, tot fent bauxa, menjant gras, festes i desenfrenaments. I ara en vendran quaranta plens de restrenyiments, dejunis i penitència bacallà i recolliments, de tota carn abstinència. Prou saviesa hi ha als adagis pous de ciència popular, el que avui escrit serà dirà veritat immensa. i d'ella ara mateix vendré a fer-vos atenció, doncs després de la maror⁽¹⁾ sol venir una bonança.⁽²⁾

⁽¹⁾ Maror: intensitat amb que és viuen els dies de carnaval.

⁽²⁾ Bonança: Període quaresmal, el qual acaba per Pasqua Florida. Ω

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

En Manuel Campoy, natural de Ciutat, fa 6 anys que regenta el **Bar can Comes** al Rafal.

En Bartomeu Riera, natural de Petra, fa 15 anys que va obrir la **Fusteria Riera** al Pont d'Inca.

En Francesc Ibáñez, natural d'Almansa (ja ho sabeu, el mal d'Almansa, a tot lo món alcança, per això de que la Batalla d'Almansa fou el començament de la derrota dels catalans a mans dels castellans i francesos a la guerra de Successió), i els seus fills mallorquins, regenten des de fa 14 anys, la **Imprenta Ibáñez** al Viver.

És na Llúcia Romero de Sevilla amb la seva ajudant. Només fa un mes que han obert la **Perruqueria Llúcia** al Pont d'Inca.

El matrimoni Mas-Caparrós regenta des de fa 23 anys el **Restaurant Bon Paladar** des Pont d'Inca, abans se deia Café Nacional, i estava presidit pels retrats don Franco i en José Antonio. És un cafè antic amb més de 80 anys d'història. L'amo recomana el llom amb col, el frit de verdures i el frit de matances. A la carta se menja per unes 2000 ptes. El menú en val 1200.

Na Catalina Isern, natural de Consell, fa 7 anys que regenta la **Botiga Flors i Verdesca** a la barriada des Viver.

N'Elisabet Muñoz, natural de Santa Catalina, regenta des de fa 5 anys el **Forn des Pont d'Inca**.

En Miquel Plaça, natural de Fornalutx, fa 12 anys que regenta la **Pastisseria Silvestre** a n'es Rafal.

PER UNA REFORMA CATALANA

La fe que convé a la nostra nació

Vers un reviscolament nacional dels Països Catalans

PER RICARD COLOM

Certament la reforma de l'època d'En Luter va anar ben unida a una gran embranzida de la Bíblia en llengua popular. Coincidí llavors, Reforma, impremta i traduccions a les llengües vulgars. El resultat fou corprendor: la Paraula de vida corregué com a sang per les venes dels pobles germànics, que pugueren així alliberar-se del colonialisme espiritual que els encadenava.

Tots els processos històrics tenen les seves insuficiències. Aquesta primera generació de la Reforma no assolí, però, d'alliberar-se de la tutela del Cèsar: En Luter pactà amb els prínceps alemanys; l'inici del protestantisme britànic depengué de la monarquia anglesa...

Sols a la segona generació, amb les esglésies "lliures", i sobretot a la tercera, en un país democràtic, amb la separació entre església i estat (Estats Units als segles XVIII i XIX), hom arriba a un model eclesiàstic totalment "lliure d'Estat" (almenys legalísticament, car ideològicament les coses no són sempre tan clares).

Mentrestant, als Països Catalans, isolats d'Europa pel tancament de la Contrarreforma (de la qual els cèsars hispànics foren principals valedors **manu militari**), d'Amèrica pels interessos i cobejances de l'aristocràcia castellana, i de la pirateria turco-berberisca; amb les bíblies de Bonifaci Ferrer cremades, i la intel·lectualitat i els disidents religiosos escabetsats, van viure la seva època de decadència, des de les Germanies (1520) fins a la renaixença del s. XIX, quan la Bíblia en català hi torna a circular amb una certa tolerància.

L'escola de profetes

A l'Antic Testament trobem una sorprenent institució que podríem anomenar "escola de profetes" (2 Reis, 2,5 4,38 6,1; 2 Cròniques 17,9; Daniel 1,4).

Es tracta, breument, de profetes que instruïen fills de profetes al Regne de Judà, i que mantingueren Judà en prou bones condicions de fe i de culte. Així trobem a Cròniques 17,7-11 un cas de revifalla espiritual i nacional de Judà quan els oficials de Josafat, els levites i els sacerdots "van instruir Judà, duent amb ells el llibre de la llei de Jahvè; voltaren totes les poblacions de Judà i van instruir al poble. El terror de Jahvè s'apoderà de tots els reialmes dels països voltant de Judà, i no feren la guerra contra Josafat..."

És clar que llavors Llei i Escriptures anaven indissolublement units a la història i a la cultura

d'Israel, i tot, òbviament expressat en llur llengua pròpia (l'hebreu).

Mentre ara a les nacions sense Estat, molt sovint i a causa de la falta d'arrelament, Escriptura i cultura van prou separades. Amb un símil ecològic, diríem que han introduït espècies mal adaptades i han arrancat les autòctones.

Més encara: l'ús parcial i el foment abusiu de les llengües estatals a costa de les no estatals (en les nacionalitats oprimides), han enfrontat per un costat, una comprensió desarrelada i elitista de la Paraula de Déu (capelletes-calls, amb poc resò exterior) front a, per un altre, unes justes reivindicacions nacionals, però dutes sovint per sectors socials bàsicament agnòstics i allunyats de la veritat bíblica, i, per tant, condemnats a fracassar, segons la més recorrent "tradicció" catalana: Germanies de 1520, Segadors del 1640, Successió 1714 etc., fins a la massacre de la guerra civil 1936-39.

Calen "escoles de profetes", a fi d'aprofitar Escriptura i arrelament cultural, Llei amb justícia, i cristianisme per al poble, sense violentarlo.

Els temors

Una falsa idea unitarista de l'Estat espanyol ha pesat com una llosa, d'ençà dels seus inicis, sobre l'esquifida implantació de les esglésies evangèliques a l'Estat espanyol. Les missions no van saber discernir aquesta injustícia. Però, per què no és vol reconèixer aquest pecat de manca de justícia? Per por. Per un temor secular arrossegat des dels temps de la Inquisició i la persecució religiosa, enquistat dins la psicologia col·lectiva. Espanya arrossega la greu càrrega d'haver estat la perseguidora de la Reforma a Europa: contra En Luter, violenta repressió a Flandes, la "Invencible" contra Anglaterra... Espanya s'omplí de mals esperits cesaristes, d'opressió, religiositat i tenebres espirituals, que la dugueren a reprimir i no entendre mai pacíficament (sinò amb insolència) els desitjos de llibertat i de llibertat nacional dels seus subdits i pobles, des de Cuba a Euskadi. Dir, per exemple, el típic "parli'm vostè en cristià" és clar exponent de l'equació "religió d'Estat=llengua d'Estat". "Lengua del Imperio", idioma del cesarisme com a eina llançadora contra qualsevol intent de llibertat. En resum, ancestral i visceral per el Cèsar inquisitorial. Una història de segles plena d'intolerància ha marcat fatalment l'estat espiritual, fins i tot, dels actuals ciutadans espanyols. I si no, feu alguna prova

pràctica i veureu l'escàs abast de certa tolerància repintada damunt la façana.

Sota el franquisme, la major part de les esglésies evangèliques perseguides, no van defensar uns altres perseguïts, com ara els drets nacionals dels catalans, bascos, gallecs... el dret que tenien a rebre l'Evangeli en la pròpia llengua i cultura. Ni viceversa. Sols van viure un setge.

El desvetllament espiritual, quan?

Però amb aquestes actituds, estan permetent que els vells dimonis encara tinguin un fort pes en la psicologia de molts ciutadans i creients. Però mireu l'Església de Filadèlfia, la dels gitans, tant d'esquena a tot estatisme, tan lliures de càrrega, i tan adaptats i identificats amb el propi poble i cultura; aquests sí que han conegut un fort desvetllament evangèlic, perfectament evangèlic, perfectament homologable als revivals espirituals dels països anglo-saxons, els models dels quals, les denominacions "paies", solen copiar amb una rigidesa i una falta de tacte sorprenent i desertitzadora.

La solució és la identificació amb el dèbil, amb el teu poble original o d'adopció, amb cada proïsme. No pas amb les missions estrangeres, les quals ja són convertides, i no els cal que ens fem nosaltres anglosaxons. Posem-nos al lloc del nostre proïsme, estimem-lo. No parlem com si fossim un sintetizador d'eslogans. Sols així podran entendre, car serem vehicle i no pas barrera, del poder de Déu. Encarnem-nos-hi:

"... m'he fet tot a tots per salvar-ne alguns de tota manera" (1 Cor, 9, 22).

Cesarisme i religiositat

Heu ací els dos mals esperits que enterboleixen, dins moltes esglésies, el camí cap a un desvetllament espiritual. I com?

Al llibre de Daniel, molt adient al cas que ens ocupa, hi llegim que el profeta té un aparició sobrenatural, que li diu:

"No tinguis por, Daniel ja que, des del primer dia que volies comprendre i vas resoldre de mortificar-te davant el teu Déu, les teves paraules han estat sentides, i és a causa de les teves paraules que jo he vingut. El Príncep de regne de Pèrsia m'ha oposat resistència durant 21 dies, però Miquel, un dels primers prínceps, ha vingut a ajudar-me... Ara me n'haig de tornar a lluitar amb el Príncep de Pèrsia..." (Dn. 10:0-21).

Hi havia doncs, una lluita espiritual contra un **esperit de Cèsar**

(el príncep del regne de Persia), que s'oposava a la llibertat del poble jueu.

Daniel s'havia adonat que el temps assenyalat per Jeremies se complia, i s'afanyà a actuar-hi.

A Daniel 7, tenim una visió de les quatre bèsties, els imperis que subjuguen els jueus, que la Paraula compara a monstres horribles. L'Imperi espanyol, perseguidor de la Reforma, en fou un continuador, i certes actituds actuals són com un monstre ideològic que projecta rellançar-se, com l'estatua d'or de Nabucodonosor de Daniel cap. 3. El vell cesarisme hispànic és hereu del romà, que es feia cremar encens davant l'ídol de l'emperador.

I que és, ara i ací, el cesarisme? És la fascinació per allò dominant, és no fer-se feble per els febles (1 Cor. 9,22) és la servil submissió (més enllà d'allò exigint per la paraula) al poderiu del segle, als estats imperis, al pes de la militarització (com les actuals cerimònies idolàtriques de jura a la "bandera", el tràfec massiu i encobert d'armament dels governs espanyolistes, etc...).

Els esperits de religiositat submissos i acovardits, adoren l'esperit del Cèsar. I això funciona dins les pròpies esglésies.

Podem parar l'altra galta als incrèduls, però no pas a cap jerarquia religiosa que sigui vehicle d'esperit d'opressió ("nicolaisme" en Apocalipsi).

"Vosaltres, tot i ser assenyats, suporteu de bon grat els qui no tenen seny. Suporteu, en efecte, que algú us esclavitz, que us devori, que prengui allò que és vostre, que us tracti amb arrogància, que us pegui a

la cara. Ho dic com una deshonra: que n'hem estat de febles nosaltres!" (2 Cor. 11:19-21).

Mentre les esglésies no sien fortes i valentes per actuar decididament contra el nicolaisme que les devora, el desvetllament restarà paralitzat.

Per una "escola de profetes" al servei de la reforma catalana

No us acomplexeu! "Pregonareu la llibertat arreu de la Terra" (Levític 25:10). Pel bé de les esglésies ens cal demanar al Senyor valor i resolta llibertat en Crist (Gàl. 5:13).

Cal que les escoles catalanes de teologia s'arrelen més i més, per ser veres "escoles de profetes" de tots els Països Catalans.

Cal ser decidit pel propi bé dels nostres germans castellano-parlants, amb els quals convivim diàriament. Ben clar: que no és pas que els cristians catalans cerquem "allò nostre" per falta d'amor envers ells. Això no. Ans pel bé de tothom, front a la hipoteca "invisible" (per no reconeguda) d'un Estat rígid i intolerant, sumament degradat.

Cercar resoltament una Reforma catalana. Una reforma per nacionalitats, per "grups homogenis", tal com ho exposaven els cristians de Corea del Sud, els quals han experimentat una revifalla molt gran.

Finalment, us animem a connectar amb nosaltres per crear una xarxa o un projecte, d'acord amb aquesta visió i aquestes fites. Podeu contactar amb: **Ajuda Evangèlica del PPCC. Apartat 1.022-12080 Castelló de la Plana (el primer grup cristià d'abast pancatalà).** Ω

Les joventuts d'ERC contra la sentència a n'en Tomeu Martí

Les JERC, volem expressar el nostre més ferm rebuig a la sentència que han dictat els representants de la justícia espanyola a l'insumís Tomeu Martí. Creim que el fet de posar a aquesta sentència 8 anys d'inhabilitació i 365.000 ptes. de multa, és una forma descarada d'un intent d'escalivar qualsevol jove que opti per la via de la insumissió.

Amb aquest acte hem pogut comprovar una altra vegada que els joves de Mallorca i de la resta dels Països Catalans no podem confiar en la "Justícia" que ens envien des de Castella, un poble que ens ocupa militarment, ens aniquila culturalment i ens expolia fiscalment. També creim que el fet que un dels jutges fos un militar (Eduardo Calderon) és una prova que en aquest judici es tenia l'objectiu de donar una sentència exemplar i amenaçadora. Tot i això, les JERC, com a organització pacifista dels PPCC, no ens cansarem de donar suport als joves mallorquins que, mitjançant la insumissió, evitin l'ABSOLUTA HUMILIACIO que suposa per a ells el fet d'haver d'anar a servir la maleïda pàtria espanyola. **Mateu Mas. Antimilitarisme JERC-Illes. Ω**

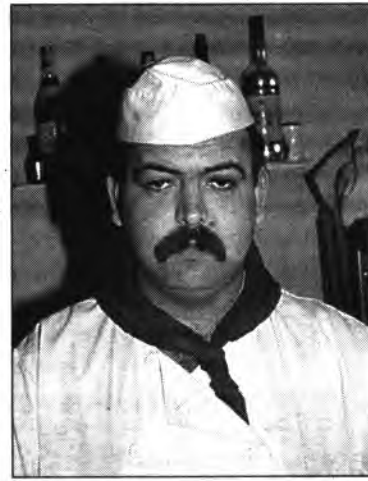
Fa 3 anys que na Maria Montserrat Homar regenta la **Perruqueria Unisex Sa Cabana** en es Pont d'Inca.

Fa 15 anys que en Vicenç Martínez, natural de València, va obrir la **Barberia Vicençs** a la barriada de sa Cabana des Pont d'Inca.

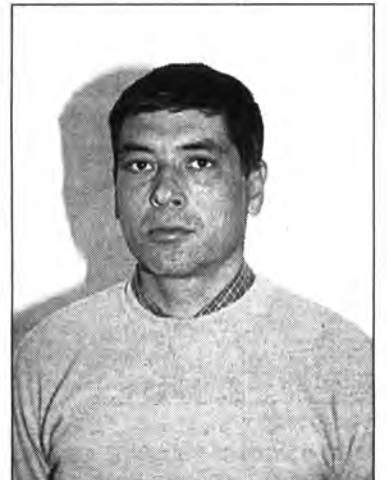
En Josep A. Millan, natural de Lluçmajor, fa 4 anys que va obrir el **Taller de Pneumàtics Millan** al Rafal Nou.

N'Antoni Duran, natural de s'Hort des Ca, fa un any que ha obert el **Restaurant Leles** a la barriada de sa Cabana des Pont d'Inca. Un local on se pot comprar peix fresc i se pot menjar a la carta per una mitjana de 2500 ptes i el menú a 800. L'amo, que és el cuiner, recomana el costellot d'Avila, l'entrecot al brandi i la dorada a l'esquena.

Na Maria Josep Sánchez que viu a la barriada dels Foners de Ciutat, fa un any que va inaugurar com a delegada l'**Oficina de La Caixa** a la barriada de sa Cabana des Pont d'Inca.

En Ricard García, natural de Granada, fa 11 anys que va obrir el **Taller García** de reparació de cotxes al Rafal Nou.

En Josep Ramon Villar, natural de la barriada de son Forteza de Ciutat, regenta des de fa un any la **Cafeteria Caruso** a la barriada de sa Cabana des Pont d'Inca. Despatxa tapes, entrepans i menús a 750 ptes.

Na Margalida Reinés, natural de Son Gotleu, fa 4 anys que regenta el **Taller de Vases Quietano** al Rafal Nou.

Les mentides de la Reina Sofia

Els gregs estan enrabiats pels comentaris de la Reina Sofia en el llibre de Pilar Urbano. "Sofia a l'atac!", titulen els periòdics d'Atenes. Se diu que el viatge oficial dels Reis d'Espanya a Grècia, únic país de la Comunitat Europea i un dels pocs estats del món que no han visitat, perilla una vegada més. No sols han sorprès els atacs al vell líder Karamanlis, la bèstia negra de la monarquia helena, sinó la imatge que la Reina Sofia intenta donar de sa mare, de la que diu que mai se va interessar per la política. Només se va dedicar al seu marit i als seus fills. Com a mostra de que això no és cert aquí veureu unes cartes que proven el contrari: "Atenes, 4 de març de 1954. Estimat Sir Winston Churchill: al meu marit i a mi comença a preocupar-nos el que està succeint amb la amistat anglo-helena... Per això acudesc a vosté per demanar-

vos que ens ajudeu a mantenir una porta oberta que faci possible un acord entre els dos països... Record una conversa que vàrem tenir vosté i jo, que mai va transcendir al públic... Vosté me va ajudar a entrar en contacte amb el general Marshall, el nostre exèrcit va rebre una gran ajuda nordamericana... M'agradaria poder tractar, privada i no oficialment, aquest assumpte amb vosté sense que la premsa se'n assebutàs... El meu marit s'uneix a mi per enviar-vos els nostres millors desitjos i salutacions. Federica R. "Churchill va contestar el 7 d'abril de 1954: "Senyora, no seria correcte per part meua ocultar a Vosa Majestat que no és el moment oportú per parlar de canvis en el govern de Xipre... Vos preg de transmetre les meves respectuoses salutacions i bons desitjos al Rei. Winston Churchill". "13 d'octubre de 1955. Estimat general

Marshall: pot vosté imaginar el desastrós efecte que ha produït al nostre poble la votació antigrega de totes les potències occidentals a l'ONU... Avui, el meu país sent un amarg ressentiment no sols contra els anglesos, sinò, desgraciadament, contra els nordamericans. Federica R.". El general Marshall li va contestar el 16 de novembre de 1955: "M'ha disgustat molt al saber la reacció del poble greg front dels Estats Units encara que, probablement, les reaccions turques tinguin pitjors conseqüències... Estic tractant de veure com puc ajudar-vos sense molestar a Dulles. Devotament vostre, G. Marshall".

Aquestes cartes figuren en les **Memòries** (1971) de la Reina Federica que tant indignaren als coronels al veure les intromissions de la sobirana en la política nacional i internacional. Ω

Segons el científic valencià i nacionalista Alfred Giner i Sorolla

Una correcta alimentació prevé el càncer

El 70% del càncer està provocat pels mateixos humans, per la mala alimentació, l'alcohol, el tabac, la contaminació..., mentre que el 30% restant es degut als virus com la SIDA, la leucèmia, les malalties hereditàries etc., tal com va explicar el científic Alfred Giner en una plaent intervenció que fou seguida per un públic molt interessat als locals de la societat cultural "La Colla" de Vinaròs.

Va començar la seva xerrada amb

la seva afirmació que un de cada sis dels espectadors allà presents contrareu càncer, encara que la meitat d'ells podran ser curats. Va dir que el gran consum de suc de taronja que es produeix als Estats Units, ha fet baixar considerablement els índexs de càncer entre la població i és que a major consum de verdura i fruita, menys risc hi ha de patir-lo. Va minimitzar el problema dels aditius i pesticides; no són tan perillosos com se diu, al contrari, n'hi ha alguns de pre-

ventius, com els que s'empren als EE.UU. i Gran Bretanya, que eviten l'oxidació dels aliments. Tota la seva conferència va estar dedicada a interrelacionar la nutrició amb la malaltia, arribant a la conclusió que se menja massa malament. També va comentar que el més prestigiós investigador del càncer havia descobert que el julivert, els bolets, els raves, les figues i les patates eren, a la llarga, productes cancerígens.

Va dir que als Estats Units inverteixen en la investigació del càncer el doble que a la resta del món, encara que fins avui no s'ha trobat la panacea per a curar-lo. Va aconsellar als presents que prenguin sivada, com se fa en aquella nació en majors quantitats. On hi ha més casos de càncer és

a Escòcia, perquè mengen massa aliments fumats, molta carn, poques verdures, i beuen i fumen moltíssim.

Una altra afirmació sorprenent fou la que a Florida hi ha un prestigiós hospital dedicat a investigar el càncer que està construït de fum i cendres. Va justificar la seva increïble afirmació apuntant que als EE.UU. s'acostuma augmentar progressivament l'impost sobre el tabac, per, amb aquests ingressos, invertir per estudiar aquesta malaltia.

En el torn de preguntes, va explicar que el 80% de les substàncies utilitzades per la malaltia, produeixen càncer si s'apliquen als animals.

Va acompanyar la seva xerrada amb la projecció de diapositives, en les que se mostraven gràfics i estadístiques, així com els diferents percentatges dels diferents càncers

(pulmó, estòmac, pròstata...), segons de quin país se tracti; així, per exemple al Japó, és elevat el nombre de càncers d'estòmac, donat que els japonesos consumeixen grans quantitats de peix, que ha passat un procés en que s'hi han afegit unes substàncies per enriquir el seu sabor i que són prou cancerígenes.

Un altre de les dades que més va cridar l'atenció fou la poca incidència del càncer i afeccions cardiovasculars (fins un 30% menys) que se dona entre els mormons, adventistes, vegetarians i tots aquells que segueixen un estil de vida diferent al de la població general. Va acabar assenyalant a la prevenció com l'arma número u que ara tenim contra el càncer, encara que això no ens eximeix de poder-lo contrareu. **Emili Fonollosa-Corresponsal al País Valencià. Ω**

No consentis aquest atac continu a la dignitat del nostre poble

VALENCIÀ, PLANTA'T

Exigeix a les institucions públiques i als partits polítics valencians que defensin el bon nom de València.

Protesta davant els mitjans de comunicació madrilenys cada cop que utilitzen el nom **Levante** per referir-se a la nostra comunitat, tot cridant als telèfons que a continuació es llisten: COPE 91 309 00 00; Cadena Ser 91 347 07 00 (Cap de programació, de 9 a 2 i de 5 a 7); Onda Cero 91 538 63 00 (Cap de programació, de 9 a 2 i de 5 a 8); RNE 91 346 10 00 (secció reclamacions); TVE 91 346 40 00; Antena 3 TV 91 652 69 38 (cal escriure a: Ctra. Irún, Km 11'700, 28049 Madrid).

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
 .....C.P.....
 Població.....
 C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al Apartat de Correus 124 07600 s'Arenal de Mallorca

ES GALL
Espanya Independent

Si un dia et pica una aranya,
 tu la t'espolses, o no?
 Pica, doncs, i vés dant canya,
 veiem si ens treven d'Espanya
 sense disparar un canó.

Ser espanyols és sa ronya,
 sols no ho veu qui perd el quest;
 ara ens cal fer el boig, fer conya
 i així, si ens tenen vergonya,
 d'Espanya ens trauran ben prest.

No és cap idea gens vana,
 això ho pensa molta gent:
 que Espanya de bona gana
 es separi sobirana
 de Mallorca independent.

De castellà, ni paraula!
 Fer es beneït no és de betzols;
 val més parèixer banaula
 que captar pa sota taula
 dels xenòfobs espanyols.

Béns i cultura és penyora
 de poder ser grans al món.
 I, en veure nostra millora,
 Espanya dirà: "Pastora!,
 els mallorquins folls no ho són".

Ja que no podem fer fuita
 per ser sobirans, no esclaus,
 "desobediència" és la lluita,
 per així girar la truita
 i agençar les nostres claus.

I dins Espanya els titelles
 que hi quedin, quaranta llamps!
 Faci costat als "cañellas"
 tota la "troupe" dels gonelles
 amb el concert dels seus brams. Ω

El vi català té més substància anticancerígena

Madrid: un estudi encarregat per la fundació Fivín -que integra les principals bodegues espanyoles- a la Universitat de Barcelona demostra que els vins catalans tenen una proporció entre tres i deu vegades més de resveratrol, una substància anticancerígena present als raïms i en els vins negres, que als altres països.

Aquesta troballa, per part dels científics de la Universitat d'Illinois (Estats Units) sobre les propietats anticancerígenes del resveratrol, experimentat en ratlins, fou considerat "interessant" per la Fundació científica de la Associació Espanyola contra el Càncer.

El seu director, Francisco Chavarria, va dir que aquest element no pot frenar el càncer avançat, només prevenir-lo o fer-lo desaparèixer si està en els seus inicis. "Amb els raïms passa el mateix que amb les altres fruites, que tenen un valor només preventiu i no d'una manera definitiva".

Jesús García-Foncillas, director del laboratori d'Oncologia Molecular de la Clínic Universitària de Navarra, va manifestar que hi ha un 25% de possibilitats de que el resveratrol sia també efectiu en els essers humans. Ω